

KÜRESEL EKONOMİK KRİZ ÖNCESİ VE KRİZİN ETKİLERİ İLE MÜCADELE SÜRECİNDE AVRUPA BİRLİĞİ'NDE EKONOMİ YÖNETİMİ

*Dilek YİĞİT**

Özet

2008 yılı Eylül ayından itibaren küresel ekonomiyi sarsan kriz, Avrupa Birliği (AB) ekonomisinin resesyona girmesine sebep olmuş; AB'nin tümünde ekonomik büyüme gerilerken, işsizlik oranları hızla artmıştır. Bu süreçte AB'nin genelinde kamu borcu ile bütçe açığının gayri safi yurtiçi hasılaya oranları artma eğilimine girmiştir. Ekonomik kriz ve krizin etkileri ile mücadele etmeye çalışan AB'de, parasal birliğin oluşumundan itibaren sağlanmaya çalışılan üye devletlerin ulusal ekonomi politikalarının koordinasyonu ve üye devletlerde mali disiplinin güçlendirilmesi üzerine tartışmalar AB gündeminin ön sıralarını almıştır. Krizin etkisiyle, üye devletlerin ekonomi politikaları arasında koordinasyonun ve mali disiplinin sağlanmasına yönelik olarak 1997 yılında kabul edilen İstikrar ve Büyüme Paketi tekrar gözden geçirilirken, AB'de daha etkin ekonomi yönetimi için Avrupa 2020 Stratejisi kabul edilmiş, 1 Ocak 2011 tarihinden itibaren Avrupa Dönemi uygulamasına başlanılmış ve 13 Aralık 2011 tarihinde Altılı Paket yürürlüğe sokulmuştur. Diğer taraftan, üye devletlerde mali disiplinin güçlendirilmesi amacıyla daha sıkı kurallar ve daha etkili yaptırım mekanizması öngören Mali Antlaşma, Birleşik Krallık ve Çek Cumhuriyeti hariç AB'nin 25 üyesi tarafından imzalanmıştır. Ayrıca krizin önlenemediği durumlarda Avro alanında mali istikrarın korunmasına yönelik olarak sürekli bir kriz mekanizmasının oluşturulmasına ihtiyaç olduğu gerekçesiyle, Avrupa İstikrar Mekanizması'nın oluşturulması için Lizbon Antlaşması'nda değişiklik yapılmasına karar verilmiştir. Bu makalenin amacı, AB'ye üye devletlerin ekonomi politikaları arasında koordinasyonun ve üye devletlerde mali disiplinin sağlanması amacıyla Birlik düzeyinde alınan önlemlerin özelliklerine değinmek suretiyle, söz konusu önlemler ile oluşturulan Avrupa ekonomi yönetimini, "kriz öncesi" ve "krizin etkileri ile mücadele süreci"

* Dr. Hazine Müsteşarlığı, Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü, Ankara
Makalede ifade edilen görüşler yazarın değerlendirmeleri olup, görev yaptığı kurumla ilişkilendirilemez.

ayrımı temelinde değerlendirmek ve ekonomik krizin Birlik ekonomi yönetimini ne şekilde revizyona tabi tuttuğunu tartışmaktadır.

Anahtar kelimeler: AB ekonomi yönetimi, küresel ekonomik kriz, ulusal ekonomi politikalarının koordinasyonu, mali disiplin

Abstract

The current economic crisis strongly affected European countries and the European Union (EU) as a whole. As a consequence of crisis, economic growth has declined and unemployment rate has increased rapidly in the EU. Besides, there have been large increases in budget deficits, leading to considerable rises in the stock of public debt as a percentage of GDP in the member states. The economic crisis also exposed the weaknesses in the EU's existing economic governance framework. Therefore debates over the Stability and Growth Pact which was adopted in 1997 have been triggered again. Europe 2020 Strategy, European

Semester and Six Pack have been adopted to ensure more effective economic coordination among EU members and more fiscal discipline in national economies. European leaders also agreed to establish the European Stability Mechanism, which requires a change to the Treaty of Lisbon that came into force in December 2009. Moreover the leaders of 25 member states of the EU signed a fiscal treaty on 2 March 2012 for stricter budget discipline. These innovations mark that the EU economic governance is subject to a revision due to the economic crisis. The purpose of this article is to shed some light on the measures taken at EU level in order to coordinate national economic policies and ensure fiscal discipline since the Maastricht Treaty came into force and also to assess the European economic governance in the light of consequences of the economic crisis.

Key Words: European economic governance, global economic crisis, coordination of national economic policies, fiscal discipline

Giriş

Avrupa entegrasyon hareketi ekonomik entegrasyon modeli olarak başlamış; 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'na kadar Birliğin sütunlu yapısı dahilinde ikinci ve üçüncü sütunları oluşturan Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile Adalet ve İçişlerinde İşbirliği entegrasyon hareketine "high politics" unsurları dahil etmiş olsa da, entegrasyon hareketinin başlıca itici gücü ekonomi politikaları olmuştur.

1993 yılında yürürlüğe giren ve Kurucu Antlaşmalar'da değişiklik yapmak suretiyle Avrupa entegrasyonunun siyasi boyutuna ivme kazandıran Maastricht Antlaşması, ekonomik entegrasyonda İç Pazar'ı parasal birlik ile taçlandırmış; bu kapsamda tek para birimi Avro alanına dahil olan üye devletler ulusal para birimlerini terk etmişler ve Avro alanında fiyat istikrarını korumak amacıyla para politikasını

uygulamak görevi Avrupa Merkez Bankası'na bırakılmıştır. Ekonomik ve Parasal Birlik, ortak para politikasının supranasyonel düzeyde uygulanmasının yanı sıra, üye ülkelerin uyumlu ekonomi politikaları uygulamasını gerektiren bir entegrasyon modelidir. Zira ekonomi politikalarının tamamen ulusal olması, hem İç Pazar'ın hem de Ekonomik ve Parasal Birliğin mantığına uygun düşmemektedir. Dolayısıyla, Ekonomik ve Parasal Birlik ile beraber, üye devletlerin ekonomi politikalarında uyumu sağlamak için Birlik düzeyinde nasıl bir ekonomi yönetiminin oluşturulabileceği önemli bir mesele olarak Birliğin gündemini işgal etmeye başlamıştır.

Avro alanında ulusal ekonomi politikaları arasında uyumun temin edilebilmesine yönelik olarak, Ekonomik ve Parasal Birliğe katılmak AB'nin her bir üyesi için otomatik olarak gerçekleşen bir süreç olarak değil, belirli kriterlerin gerçekleştirilmesine bağlanan bir süreç olarak tasarlanmıştır. Zira Maastricht Antlaşması ile, üye devletlerin Avro alanına dahil olmak için karşılamak zorunda oldukları uyum kriterleri belirlenmiş olup; söz konusu uyum kriterleri, fiyat istikrarı, devletin mali durumu, döviz kurları ve uzun dönemli faiz oranlarına dair rakamsal ve rasyo olarak belirlenmiş referans değerleri içermektedir.

Maastricht kriterlerinin Avro alanına giriş için belirlenen ön koşul niteliğindeki kriterler olması, Avro alanına dahil olan bir üye devletin, Avro alanına giriş sonrası ekonomi ve maliye politikalarını Birlik gözetiminden bağımsız uygulayabileceği anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla, Avro alanı ülkelerinde ve AB'nin tümünde ulusal ekonomi politikalarının koordine edilmesine, bütçe açığı ve kamu borcuna ilişkin referans değerlere uyumun izlenmesine ve mali disiplinin sağlanmasına yönelik olarak 1997 yılında İstikrar ve Büyüme Paketi kabul edilmiştir. Ancak İstikrar ve Büyüme Paketi, üye devletlerin ekonomi politikaları arasında koordinasyonun ve ulusal mali disiplinin sağlanmasında yeterli ölçüde etkili olmadığı gerekçesiyle eleştirilere maruz kalırken, 2008 yılı Eylül ayından itibaren küresel ekonomiyi sarsan ekonomik krizin AB'deki etkileri, Paket'a yönelik eleştirilerin yoğunluk kazanmasına sebebiyet vermiştir.

Küresel ekonomik krizin etkileri ile mücadele sürecinde, üye devletlerin ulusal ekonomi ve maliye politikaları arasında uyumun temini için kullanılan politika enstrümanları tekrar gözden geçirilirken; Birlik düzeyinde ekonomi yönetiminin güçlendirilmesi, ekonomik büyümenin teşvik edilmesi ve üye devletlerin ekonomi ve maliye politikaları arasında etkin koordinasyonun sağlanması amacıyla Avrupa ekonomi yönetimi için yeni bir çerçeve tasarlanmıştır. Söz konusu yeni ekonomi yönetimi çerçevesinde, karşımıza Avrupa 2020 Stratejisi, Avrupa Dönemi, Altılı Paket olarak adlandırılan hukuksal düzenlemeler ve sürekli bir kriz mekanizmasının oluşturulmasına yönelik olarak tasarlanan Avrupa İstikrar Mekanizması çıkmaktadır.

Bu makalede, AB'nin ekonomi yönetiminde mevcut politika enstrümanlarının analiz edilmesi çerçevesinde, öncelikle Maastricht uyum kriterleri, İstikrar ve Büyüme Paketi, Lizbon Stratejisi kısaca ele alınacak ve krizin etkileri ile mücadele sürecinde Avrupa ekonomi yönetimine yeni bir perspektif kazandıran Avrupa 2020 Stratejisi, ilk dönemi 1 Ocak 2011 tarihinde başlatılan Avrupa Dönemi, Altılı Paket, AB'nin 25 üyesi tarafından imzalanan Mali Antlaşma ve Lizbon Antlaşması'nda değişiklik gerektiren

Avrupa İstikrar Mekanizması incelenecektir. Makalenin amacı, söz konusu politika enstrümanlarının üye devlet ekonomilerine etkilerinin analiz edilmesi olmayıp; asıl amaç anılan politika enstrümanlarının, AB ekonomi yönetimi ve üye devlet ekonomileri arasında koordinasyonun sağlanmasındaki etkinlikleri açısından değerlendirilmesidir.

Makalede, AB'ye üye devletlerin ekonomi politikalarının koordinasyonu ve mali disiplinin sağlanmasına yönelik Birlik yönetim çerçevesi ve enstrümanları, "kriz öncesi" ve "krizin etkileri ile mücadele süreci" ayrımı temelinde değerlendirilecek olup; Avrupa ekonomi yönetiminin değerlendirilmesinde temel alınan "kriz öncesi" ve "krizin etkileri ile mücadele süreci" ayrımının amacı her iki dönemi karşı karşıya getirmek değil, bilakis kriz sonrası AB ekonomi yönetiminin, "kriz öncesi" düzenlemeler üzerine nasıl inşa edildiğini gösterebilmektedir.

Kriz Öncesinde Avrupa Birliği'nde Ulusal Ekonomi Politikalarının Uyumlaştırılması ve Mali Disiplinin Sağlanması

Maastricht Kriterleri ile İstikrar ve Büyüme Pakti

Maastricht Antlaşması ile tespit edilen ve üye devletlerin Avro alanına dahil olmak için karşılamak zorunda oldukları fiyat istikrarı, devletin mali durumu, döviz kurları ve uzun dönemli faiz oranlarına dair rakamsal ve rasyo olarak belirlenmiş referans değerleri içeren uyum kriterleri, bir üye devletin tek para birimine gerekli ölçüde hazır olmasını garanti etmeye yöneliktir. Maastricht kriterleri uyarınca,

- Enflasyon oranı, en düşük enflasyon oranına sahip üç üye devletin enflasyon ortalamasını 1.5 puandan fazla aşmamalıdır
- Uzun dönemli faiz oranı, en düşük enflasyon oranına sahip üç devletin faiz oranını 2 puandan fazla aşmamalıdır.
- Üye ülke parası son iki yılda devalüe edilmemiş olmalıdır
- Bütçe açığı GSYH'nın % 3'ünü, kamu borcu GSYH'nın % 60'ını geçmemelidir.

Enflasyon ve uzun dönemli faiz oranı ile ulusal paranın devalüe edilmemesine ilişkin kriterler, Avro alanında parasal istikrarı sağlamaya yönelik olup; bütçe açığı ve kamu borcuna ilişkin kriterler ise, hükümetlerin bütçe açıklarından kaynaklanan enflasyon tehdidine karşı Birliği korumayı amaçlamaktadır.¹

Ancak Maastricht kriterlerini oluşturan rakam ve rasyolar, teorik temelden yoksun oldukları gerekçesiyle eleştirilere maruz kalmıştır. Bütçe açığı için belirlenen % 3, kamu borcu için belirlenen % 60 oranlarının arkasında yatan teorik neden nedir? Gros ve Thygesen bütçe açığı için tespit edilen % 3 referans değerini "keyfi" ve "savunulamaz" bulurken², McKay kamu borcu için % 60 olan referans değerini belirsiz

¹ P.C. Afxentiou, "Convergence, the Maastricht Criteria, and Their Benefits", **The Brown Journal of World Affairs**, Cilt 7, Sayı 1, 2000, s.249.

² D. Gros, N. Thygesen, **European Monetary Integration From the European Monetary System to European Monetary Union**, Londra:Longman, 1992.

nedenleri olduğunu ileri sürmektedir.³ Enflasyon kriterine yönelik eleştiriler de kriterin teknik değil siyasi bir önkoşul olduğuna ilişkindir. Zira, düşük enflasyon oranına sahip devletler, yüksek enflasyon oranına sahip devletlerin de yer alabildiği parasal birliğe girmeleri ile, düşük enflasyona sahip olmalarından kaynaklanan itibarlarını kaybetmekten çekinmektedir.⁴ Ayrıca, Maastricht kriterleri Birliğin tüm üyeleri tarafından eş anlı karşılanamayacağından, AB üyelerinin “kriterleri karşılayan” ve “kriterleri karşılayamayan” olarak iki gruba ayrılmasının İç Pazar’ın işleyişini tehdit edeceği de ileri sürülmüştür.⁵ Hatta, kriterlerin tespit edilmesine karşı çıkararak, mali istikrar geleneğinden yoksun üyelerin, giriş kriterlerini karşılamaksızın Avro alanına dahil olmasına izin verilmesi suretiyle “şok yaklaşım” benimsenmesi gerektiğini ileri süren ekonomistler de olmuştur.⁶

Dolayısıyla Maastricht kriterlerine yönelik tartışmaların başlıca iki boyutta sürdürüldüğü görülmektedir. Birincisi, kriterlerin gerekli olup olmadığı üzerine yürütülen tartışmalardır. İkincisi kriterlerin gerekliliğinin kabul edilmesine rağmen, belirlenen referans değerlerin teorik temelden yoksun olduğuna ilişkin argümanlar üzerinde sürdürülen tartışmalardır. Ancak kriterlerin “gereksiz”, referans değerlerin “teorik temelden yoksun” ya da “yetersiz” olduğu kabul edilse bile, üye devletlerin ekonomilerinin birbirleri ile karşılaştırılmasına ve dolayısıyla farklılaştıkları ekonomik göstergelerin analiz edilmesine imkan vermeleri açısından söz konusu kriterler faydalı birer göstergedir.

Maastricht Antlaşması, Avrupa ekonomi yönetimi açısından değerlendirmeye tabi tutulduğunda, dikkat çeken ilk husus Avro alanına giriş kriterlerinin belirlenmiş olmasıdır. Oysa Maastricht Antlaşması, üye devletlerin ekonomi ve maliye politikalarının koordinasyonu için yeni prosedürlerin uygulanacağı bir sürecin başlangıcını da işaret etmektedir. Zira, üye devletlerin ilke olarak maliye politikalarındaki egemenlik haklarını korudukları bir parasal birlikte, ulusal maliye politikalarını şekillendirecek ortak kurallara ihtiyaç duyulmaktadır; özellikle Avro alanında Avrupa Merkez Bankası tarafından uygulanacak “one-size-fits-all” para politikasının, Avro alanı ortalamasından yüksek enflasyon oranına sahip ülkeleri istikrarsızlaştırma ihtimali, maliye politikalarının koordinasyonunun önemini artırmaktadır.⁷

Maastricht Antlaşması’nda üye devletlerin ekonomi politikalarının koordinasyonu ve ekonomik performanslarının uyumu amacıyla üç prosedür düzenlenmiştir. Söz

³ J.E. McKay, “Evaluating the EMU Criteria: Theoretical Constructs, Member Compliance and Empirical Testing”, **KYKLOS**, 50, 1997, s.68.

⁴ *Ibid.*, s.66-67

⁵ A.L. Bovenberg ve A.H.M. De Jong, “The Road to Economic and Monetary Union”, **KYKLOS**, 50, 1997, s.91.

⁶ P. De Grauwe, **The Economics of Monetary Integration**, Oxford: Oxford University Press, 1992.

⁷ M. Heipertz, A. Verdun, “The dog that would never bite? What we can learn from the origins of the Stability and Growth Pact”, **Journal of European Public Policy**, Cilt 11, Sayı 5, 2004, s.767.

konusu prosedürler, “kapsamlı ekonomi politika ilkeleri”, “çok taraflı gözetim” ve “aşırı bütçe açığı prosedürü”dür.

“Kapsamlı ekonomi politika ilkeleri”, Konsey tarafından kabul edilen ve üye devletlerin ekonomi politikalarına ilişkin tavsiyeler içeren rehber niteliğinde referans belgedir. “Çok taraflı gözetim”, üye devletlerin ekonomi politikalarının ve ekonomik gelişmelerinin izlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik olup, üye devletleri ekonomi politikalarında aldıkları önemli önlemler hakkındaki bilgileri Avrupa Komisyonu’na iletmekle yükümlü tutmaktadır.

Maastricht Antlaşması’nın 104. maddesi ile üye devletlerin ekonomi ve maliye politikaları arasında uyumun sağlanması amacıyla “aşırı bütçe açığı prosedürü” düzenlenmiştir. Antlaşma’nın 104. maddesi uyarınca, üye devletler aşırı bütçe açıklarından kaçınmak yükümlülüğü altındadır ve üye devletlerde bütçe durumu ile kamu borç stokunun Komisyon tarafından izlenmesi öngörülmektedir. Üye devletlerde bütçe disiplini iki kriter temelinde izlenecek olup, Antlaşma’ya ekli Protokol ile düzenlenen kriterler uyarınca, bütçe açığının GSYH’ya oranı için referans değer % 3, kamu borcunun GSYH’ya oranı için referans değer % 60’dır.⁸ Dolayısıyla Avro alanına giriş için tespit edilen bütçe açığı ve kamu borcuna ilişkin referans değerler, Maastricht Antlaşması ile sadece bir “giriş koşulu” olmaktan çıkarılıp, üye devletlerin ekonomi politikalarının uyumlaştırılmasında ve mali disiplinin sağlanmasında referans değerler haline getirilmiştir.

Maastricht Antlaşması ile düzenlenen “kapsamlı ekonomi politika ilkeleri”, “çok taraflı gözetim”, “aşırı bütçe açığı prosedürü” ile 1997 yılında kabul edilen İstikrar ve Büyüme Pakti’nin aktörleri, koordinasyon araçları ve görevleri aşağıdaki tabloda özetlenmektedir.

Tablo 1. Politika Koordinasyonunda AB Prosedürleri ve İlgili Aktörler

Süreç	Koordinasyon formları ve araçları	Aktörler	Görevler
Kapsamlı Ekonomi Politika İlkeleri	*AB içinde ekonomi politikası koordinasyonu için temel ortak hedefler belirlenmesi *Üye devletlere yönelik yıllık kılavuzlar ve tavsiyeler *Uygulama Raporu	*Avrupa Konseyi *ECOFIN (Avro grup) *Avrupa Komisyonu *Üye devletler *Ekonomik ve Mali Komite *Ekonomi Politikası Komitesi *Avrupa Parlamentosu	AB için ekonomi politika yönelimlerini tanımlamak, aşağıda belirtilen farklı süreçleri bütünleştirmek
Çok Taraflı Gözetim	*İzleme süreci *Değerlendirme	*ECOFIN *Avrupa Komisyonu *Üye devletler *Ekonomik ve Mali	Üye devletlerde ve bir bütün olarak Birlik içinde ekonomi

⁸ Protocol on the excessive deficit procedure, **Treaty on European Union**, Official Journal, C 191, 29 July 1992.

		Komite	politikaları ve gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek, Birlik uyum prosedürü için temel oluşturmak
*Aşırı Bütçe Açığı prosedürü (Madde 104) *İstikrar ve Büyüme Pakti *1467/97 sayılı Tüzük	*Ortak kurallar ve amaçlar *Bütçe gözetimi *Maddi yaptırım *Üye devletler yıllık istikrar ve uyum programlarını sunarlar	*ECOFIN *Avrupa Parlamentosu *Ulusal hükümetler (maliye bakanları) *Avrupa Komisyonu *Ekonomik ve Mali Komite	Üye devletlerin orta dönemli bütçe pozisyonlarının dengeye yakın olması ya da fazla vermesi

Kaynak: J. Von Hagen, S. Mundschenk, "Fiscal and Monetary Policy Coordination in EMU", *International Journal of Finance and Economics*, Cilt 8, 2003, s.291.

Maastricht Antlaşması sonrasında, bütçe açığı ve kamu borcuna ilişkin referans değerlere uyumun izlenmesi suretiyle üye devletlerin ulusal politikalarının koordine edilmesine ve AB'nin tümünde mali disiplinin sağlanmasına yönelik olarak 1997 yılında Amsterdam'da gerçekleştirilen Avrupa Konseyi kararı ile İstikrar ve Büyüme Pakti kabul edilmiştir. İstikrar ve Büyüme Pakti Avrupa Konseyi'nin bir kararı ve Konsey'in iki tüzüğü kapsamında düzenlenmiştir.⁹ Temel amacı, ulusal maliye politikaları arasında uyumu sağlamak suretiyle Ekonomik ve Parasal Birliğin istikrarını korumak olan İstikrar ve Büyüme Pakti, AB'nin ekonomi yönetimi açısından faydalı bir düzenleme olmuş mudur? Bu hususta, birbirlerine zıt görüşlerin ileri sürülmemekte olduğu dikkat çekmektedir. Pakt karşıtları, Pakt'ın katı kurallar içerdiğini ve kamu harcamaları üzerine kısıtlamalar getirmek suretiyle ekonomik büyümeyi engellediğini ileri sürmektedir; hatta üye devletlerde yaşanan mali zorlukları doğrudan Pakt'a bağlayanlar da bulunmaktadır. Pakt'a destek verenler ise Pakt'ı, Birlik içinde istikrarlı ve sürdürülebilir bir kamu maliyesi için önkoşul olarak görmektedir.

Pakt karşıtlarının ileri sürdüğü gibi, üye devletlerde yaşanan mali zorluklar Pakt ile ilintili midir ve Pakt ekonomik büyümeye kısıtlayıcı etki yapmakta mıdır? Aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi, Paktın kabul edildiği 1997 yılından, küresel ekonomik krizin

⁹ **Resolution of the European Council on the Stability and Growth Pact**, OJ 1997, C 236/1, **Council Regulation No.1466/97 of 7 July 1997 on the strengthening of the surveillance of budgetary positions and the surveillance and co-ordination of economic policies**, OJ 1997, L 209/1 ve **Council Regulation No.1467/97 on speeding up and clarifying the implementation of the excessive deficit procedure**, OJ L 209/6.

yaşandığı 2008 yılına kadar AB'nin tümü için yapılan değerlendirmede, ekonomik büyümenin sürekli artma ya da sürekli azalma eğilimi gösterdiğini ileri sürmek mümkün görünmemektedir. Zira 2000 yılında % 3.9 olan bir önceki yıla göre reel büyüme oranı, 2002'de % 1.2, 2006 yılında ise % 3.3 olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan tablo 4'de görüldüğü üzere, üye devletlerin çoğunda, bütçe açığının referans değeri aştığı, bir başka deyişle üye devletlerin İstikrar ve Büyüme Pakti kurallarına uymadıkları dikkate alınır, üye devletlerin ekonomik büyümelerindeki herhangi bir olumsuz değişikliği, doğrudan İstikrar ve Büyüme Pakti'nin katı kuralları ile ilintilemek isabetli bir yaklaşım olarak görülmemektedir. Üye devletlerde yaşanan mali sorunların Pakt ile ilintilenmesi hususunda, sorunların kaynağının Pakt değil, bizzat Pakt'ın kurallarına riayet edilmemesi olduğu ileri sürülebilir.¹⁰

Tablo 2. AB (27) Büyüme Oranı-Bir Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim

Yıllar	AB (27 ÜLKE)
1997	2.7
1998	3.0
1999	3.1
2000	3.9
2001	2.0
2002	1.2
2003	1.3
2004	2.5
2005	2.0
2006	3.3
2007	3.0
2008	0.5

Kaynak: Eurostat, **Growth rate of GDP volume-percentage change on previous year**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (15 Ağustos 2011)

İstikrar ve Büyüme Pakti'nin "önleyici" ve "caydırıcı" olmak üzere iki yönü bulunmaktadır. Pakt'ın, "önleyici" yönü kapsamında, Avro alanı ülkeleri İstikrar Programları, Avro alanına dahil olmayan AB üyeleri Uyum Programları aracılığıyla, her yıl 1 Aralık'a kadar orta dönemde mali istikrarlarını nasıl korumayı öngördüklerini Konsey ile Avrupa Komisyonu'na bildirmektedir.

Üye devletler tarafından sunulan İstikrar ve Uyum Programları;

- Bütçe açığı için GSYH'nin % 3'ü olan referans değeri aşma riskini önleyecek, kamu maliyesinin uzun dönemli sürdürülebilirliğini, orta vadeli hedefe yönelik ayarlamaları ve beklenen borç oranını sağlayacak bütçe pozisyonunu temsil eden orta vadeli hedefi,

¹⁰ O. Issing, **The Stability and Growth Pact: The appropriate fiscal framework for EMU**, International Economics and Economic Policy, Springer-Verlag 2004, s.11.

- Temel ekonomik varsayımları (büyüme, istihdam, enflasyon ve diğer önemli ekonomik değişkenler)
- Program hedeflerine ulaşmak için alınacak politika önlemlerinin açıklamasını ve değerlendirmesini,
- Bütçe ve borç pozisyonunu etkileyecek temel ekonomik varsayımlardaki değişikliklerin analizini,
- Avro alanı ülkesi olmayanlar için, orta vadeli para politikası hedeflerini, bu hedeflerin fiyat ve döviz kuru istikrarı ile ilişkisini,
- Bir önceki yıl, cari yıl ve gelecek üç yılı kapsayacak enformasyonu içerecek bilgileri kapsamaktadır.¹¹

Paktın “önleyici” yönü kapsamında iki politika aracı bulunmaktadır. Birincisi “erken uyarı sistemi”dir; Komisyon’un önerisini temel alan Konsey aşırı bütçe açığının oluşmasını önlemek amacıyla “erken uyarı sistemi”ne başvurabilir. İkincisi, Komisyon’un maliye politikalarının etkilerine ilişkin olarak üye devletlere ilettiği politika tavsiyeleridir.

Konsey, kendisine iletilen İstikrar ve Uyum Programlarını, Komisyon ile Ekonomik ve Mali Komite’nin değerlendirmeleri temelinde inceleyerek, görüşlerini açıklamaktadır. Konsey’in üye ülkelerin programları üzerindeki incelemesi aşağıda sıralanan soruların cevaplarının aranılması suretiyle yürütülmektedir.

- Ekonomik tahminler gerçekçi midir?
- Orta dönemli bütçe hedefi, aşırı bütçe açığından kaçınmak için güvenlik marjı sağlamakta mıdır ve hedef için izlenen yol uygun mudur?
- Orta dönemli bütçe hedefini gerçekleştirmek için politika önlemleri yeterli midir?
- Nüfusun yaşlanmasının kamu maliyesinin uzun dönemli sürdürülebilirliği üzerindeki riskleri nelerdir?
- Ekonomi politikaları, kapsamlı ekonomi politika ilkeleri ile tutarlı mıdır?

Aşağıdaki tabloda, 2002 yılından itibaren Paktın “önleyici” yönü kapsamında “erken uyarı sistemi”nin uygulandığı ve Komisyon’un tavsiyelerinin iletildiği üye devletler gösterilmektedir.

¹¹ ECFIN, **Stability and Convergence Programmes**, 2009, http://ec.europa.eu/economy_finance (12 Ağustos 2011)

Tablo 3. Erken Uyarı Mekanizması ve Politika Tavsiyeleri

Belgeler	Portekiz	Almanya	Fransa	İtalya	Romanya
Erken uyarıda bulunulması için Komisyon'un Konsey'e tavsiyesi	30.01.2002	30.01.2002	19.11.2002	28.04.2004	
Aşırı açığın ortaya çıkmasını önlemek için erken uyarıda bulunulması amacıyla Konsey Tavsiyesi			21.01.2003		
Erken uyarı prosedürünün kapatılmasına ilişkin Konsey kararı	12.02.2002	12.02.2002		05.07.2004	
Ekonomi ve bütçe politikasına dair önerileri içeren Komisyon tavsiyesi			28.05.2008		12.06.2008

Kaynak: European Commission, **Early warning mechanism and policy advice**, 2009 http://ec.europa.eu/economy_finance (12 Ağustos 2011)

İstikrar ve Büyüme Pakti'nin "caydırıcı" yönü kapsamında ise aşırı bütçe açığı prosedürü uygulanmaktadır. Konsey herhangi bir üye devlette aşırı bütçe açığı olduğuna karar verirse, ilgili üye devlete, bütçe açığını gidermesi için tavsiyelerde bulunur; söz konusu tavsiyeler kamuya açıklanmamaktadır. Ancak üye devlet Konsey tavsiyelerine uyma yönünde hiçbir eylemde bulunmuyorsa, Konsey tavsiyelerini kamuya açıklayabilir. Üye devletin tavsiyelere uymamakta direnmesi durumunda, Konsey üye devlete ihtarda bulunabilir. Aşırı bütçe açığı prosedürüne tabi üye devlet, kendisine yöneltilen ihtarla rağmen gerekli önlemleri almıyorsa, Konsey, aşağıda sıralanan tedbirlerin birini ya da birkaçını uygulamaya karar verebilir. Söz konusu tedbirler;

- İlgili üye devletten, tahvil ve menkul kıymetler çıkarmadan önce Konsey tarafından belirlenecek ilave bilgileri yayımlamasını istemek,

- Avrupa Yatırım Bankası'nı, ilgili üye devlete kredi verme politikasını gözden geçirmeye davet etmek,

-İlgili üye devletten, aşırı kamu açığı Konsey'in görüşü uyarınca giderilmiş sayılıncaya kadar, uygun bir miktarı Birlik nezdinde faizsiz teminat olarak yatırmasını istemek,

-Uygun miktarda para cezası vermek olarak sıralanmaktadır.¹²

İstikrar ve Büyüme Paketi kapsamında, üye devletlerde referans değerlere uyumun Birlik düzeyinde izlenmesi ve uyumsuzluk durumunda ilgili üye devlete yaptırım uygulanması, üye devletlerde mali disiplinin sağlanmasında etkili midir?

Bu soruya yanıt verebilmek için, Paketin “caydırıcı” yönü kapsamında, hangi üye devletler için aşırı bütçe açığı prosedürünün uygulandığına bakmak faydalı olacaktır. Aşağıdaki tabloda, İstikrar ve Büyüme Paketi’nin “caydırıcı” yönü kapsamında, halihazırda haklarında aşırı bütçe açığı prosedürü uygulanmakta olan üye devletler gösterilmektedir.

Tablo 4. Aşırı Bütçe Açığı Prosedürü

Ülke	Komisyon Rapor Tarihi	Aşırı Bütçe Açığının Varlığına İlişkin Konsey Kararı	Düzeltilme için Geçerli Son Tarih
Bulgaristan	12 Mayıs 2010	13 Temmuz 2010	2011
Danimarka	12 Mayıs 2010	13 Temmuz 2010	2013
G. Kıbrıs	12 Mayıs 2010	13 Temmuz 2010	2012
Avusturya	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2013
Belçika	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2012
Çek Cumhuriyeti	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2013
Almanya	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2013
İtalya	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2012
Hollanda	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2013
Portekiz	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2013
Slovenya	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2013
Slovakya	7 Ekim 2009	2 Aralık 2009	2013
Polonya	13 Mayıs 2009	7 Temmuz 2009	2012
Romanya	13 Mayıs 2009	7 Temmuz 2009	2012
Litvanya	13 Mayıs 2009	7 Temmuz 2009	2012
Malta	13 Mayıs 2009	7 Temmuz 2009	2011
Fransa	18 Şubat 2009	27 Nisan 2009	2013
Letonya	18 Şubat 2009	7 Temmuz 2009	2012
İrlanda	18 Şubat 2009	27 Nisan 2009	2015
Yunanistan	18 Şubat 2009	27 Nisan 2009	2014
İspanya	18 Şubat 2009	27 Nisan 2009	2013
Birleşik Krallık	11 Haziran 2008	8 Temmuz 2008	2014/2015 mali yılı
Macaristan	12 Mayıs 2004	5 Temmuz 2004	2011

Kaynak: European Commission, Economic and Financial Affairs, **Excessive deficit procedure**, http://ec.europa.eu/economy_finance. (20 Ekim 2011)

¹² Treaty on European Union, Official Journal C 191 of 29 July 1992 ve Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, Official Journal C 83 of 30.3.2010

Tablo 4’de, AB’ye üye 27 devletten 23’ünün aşırı bütçe açığı prosedürüne tabi olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, İstikrar ve Büyüme Pakti’nin “caydırıcı” yönünün yeterli ölçüde etkili olmadığı sonucu çıkarılabilir. Avrupa Parlamentosu üyesi Corien Wortmann-Koll’un ifadesiyle, 2003 yılında Fransa ve Almanya’nın bütçe kurallarını ihlal etmesinin Konsey tarafından kabul edilmesi sonrası, üye devletler üzerinde bütçe disiplini uygulamak imkansız hale gelmiştir.¹³ Aşırı bütçe açığını düzeltmekte başarısız olan üye devletler için öngörülen para cezasının da asla uygulanmamış olduğu dikkate alınırsa, sorunun merkezini, yaptırımların neler olduğundan çok yaptırımların ne ölçüde etkin uygulanabildiği hususunun oluşturduğu görülmektedir.

Lizbon Stratejisi

İstikrar ve Büyüme Pakti’ni müteakip AB ekonomi yönetiminde önemli bir diğer girişim, Ekonomik ve Parasal Birlik ile İstikrar ve Büyüme Pakti’nin ekonomi üzerinde pozitif etkisinin, AB’nin küreselleşme, hızlı teknolojik gelişmeler ve yaşlanan nüfusun yarattığı sorunlarla mücadele sürecinde gerçekleştireceği yapısal reformların başarısına bağlı olduğu gerekçesiyle, 2000 yılında Lizbon Stratejisi’nin kabul edilmesi olmuştur. Lizbon Stratejisi’nin amacı daha iyi iş imkanları ve daha fazla sosyal uyum ile sürdürülebilir ekonomik büyüme yeteneğine sahip, dünyanın en rekabetçi ve bilgiye dayalı ekonomisini oluşturmaktır. Lizbon Stratejisi’nin “ekonomik”, “sosyal” ve 2001 yılında Göteborg’da gerçekleştirilen Avrupa Konseyi kararına istinaden “çevre” olmak üzere olmak üzere üç sütunu bulunmaktadır. Ekonomik sütun kapsamında öncelik, verimliliği, inovasyonu ve rekabet gücünü artıracak reformların gerçekleştirilmesidir. Sosyal sütun, Avrupa sosyal modelinin modernize edilmesine, istihdamın artırılmasına ve sosyal dışlanma ile mücadeleye yönelik reformları içermektedir. Strateji’nin çevresel boyutu ise sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını amaçlamaktadır.¹⁴

AB’nin ekonomi yönetimi açısından, Antlaşma değişikliği gerektirmeyerek, mevcut yönetim çerçevesine dahil edilen Lizbon Stratejisi’nin iki önemli yenilik getirdiği görülmektedir. Birincisi, devlet ve hükümet başkanları yıllık bahar toplantılarında Strateji kapsamında kaydedilen ilerlemeyi gözden geçirmeye ve Strateji’ye siyasi ivme ve yön vermeye karar vermişlerdir. Aşağıda değerlendirilecek olan Avrupa Dönemi kapsamında da, Avrupa Konseyi’nin bahar toplantılarında, AB’nin genel makroekonomik koşulları ile Birlik düzeyinde belirlenen ekonomik hedeflere yönelik ilerleyiş değerlendirilecektir. Böylelikle, Avrupa Konseyi’nin bahar toplantıları, AB’nin ekonomi yönetimi için özel önem kazanmıştır. İkinci önemli yenilik ise, Lizbon Stratejisi ile üye devletlerin politikalarını geliştirmek için “açık koordinasyon yöntemi”nin tanıtılması olmuştur.

“Açık koordinasyon yöntemi”nin temel özellikleri;

*Birlik için kısa, orta ve uzun vadede belirlenen hedeflere ulaşmak için belirli zaman çizelgeleri ile kılavuzların belirlenmesi,

¹³ **Economic governance package explained**, European Parliament, economic and monetary affairs, 28.09.2011, www.europarl.europa.eu

¹⁴ D. Ioannou, M. Ferdinandusse, et.al., **Benchmarking The Lisbon Strategy**, European Central Bank, Occasional Paper Series, No 85, June 2008, s. 7.

*Kantitatif ve kalitatif göstergeler ve kriterlerin tespit edilmesi,

*Ulusal ve bölgesel farklar göz önüne alınarak, Birlik için belirlenen kılavuzların ulusal ve bölgesel politikaya dönüştürülmesi

*Periyodik izleme ve değerlendirmenin gerçekleştirilmesi olarak sıralanabilir.¹⁵

Avrupa Merkez Bankası dışında, Birlik ekonomi yönetiminin intergovernmental (hükümetlerarası) nitelikli olduğu, bir başka deyişle ekonomi yönetiminde AB'ye yetki sağlamaktan ziyade üye devletler arasında koordinasyonun sağlanmasına çalışıldığına altını çizenler, “açık koordinasyon yöntemi”ni eleştirerek, “açık koordinasyon yöntemi”ni AB ekonomi yönetiminde daha fazla intergovernmentalizme yönelişin yansıması olarak nitelendirmektedir.¹⁶

Lizbon Stratejisi kapsamında üye devletlerin performansı aşağıdaki tabloda yer alan “Lizbon Yapısal Göstergeler” kapsamında değerlendirilmektedir.

Tablo 5. Lizbon Yapısal Göstergeler

Gösterge	Ekonomik Büyüme	Ölçüm
1	Kişi Başına GSYH	İndeks AB-25* ortalama
2	İşgücü verimliliği	İndeks AB-25* ortalama
3	İstihdam oranı	Toplam nüfusun yüzdesi
4	Yaşlı işçilerin istihdam oranı	Toplam nüfusun yüzdesi 55-64
5	Gençlik eğitim düzeyi	20-24 yaş grubunun yüzdesi
6	Araştırma ve geliştirmeye ayrılan gayri safi yurt içi harcama	GSYH yüzdesi
7	Karşılaştırmalı fiyat düzeyi	İndeks AB-25* ortalama
8	İş yatırımı	GSYH yüzdesi
Sosyal Uyum		
9	Sosyal transferler sonrasında yoksulluk oranı riski	Risk seviyesi altında geliri olanların yüzdesi
10	Uzun dönemli işsizlik oranı	Aktif nüfusun yüzdesi
11	Bölgesel istihdam oranı dağılımı	Ülke içinde NUTS-bölgeleri değişim katsayısı
Çevre		
12	Sera gazı emisyonu	İndeks yıl temelinde (90)
13	Ekonominin enerji yoğunluğu	Kgoe 1000 Avro için (1995 fiyatları)
14	GSYH'ya oranla yük taşımacılığı hacmi	İndeks yıl temelinde (95)

*Bulgaristan ve Romanya tabloya dahil edilmemiştir.

Kaynak: D. Ioannou, M. Ferdinandusse, et.al., **Benchmarking The Lisbon Strategy**, European Central Bank, Occasional Paper Series, No 85, June 2008, s. 22.

¹⁵ S. Collignon, R. Dehousse, et.al., **The Lisbon strategy and the open method of coordination**, Notre Europe Policy Paper No.12, 2005, s.2.

¹⁶ S. Collignon, “Is Europe going far enough? Reflections on the Stability and Growth Pact, the Lisbon Strategy and the EU's Economic Governance”, **European Political Economy Review**, Cilt 1, Sayı 2, s. 224.

Lizbon Stratejisi'nin yönetimi, üye devletlerin yapısal politikalarında uyumun sağlanması için "üç yıllık programlama yöntemi"ne dayanmaktadır. "Üç yıllık programlama" dönemi, Komisyon'un Stratejik Raporu'nu sunmasıyla başlamaktadır. Konsey'in "üç yıllık programlama" kapsamında belirlediği "entegre kılavuzlar"ı esas alan üye devletler Ulusal Reform Programlarını hazırlamakta ve Komisyon'a sunmaktadır. Görüldüğü gibi, Lizbon Stratejisi'nin yönetimi, "soft" (bağlayıcı ve zorlayıcı olmayan) koordinasyon esasında yürütülmekte olup, "soft" koordinasyon yöntemleri

- * Politika yapıcılar arasında bilgi alışverişi,
- * Birbirlerinin deneyimlerini, uygulamalarını ve niyetlerini öğrenme,
- * Ulusal sahiplenme,
- * Hükümetlere uygun politika önlemlerini almaları için baskı uygulanması olarak sıralanmaktadır.¹⁷

Avrupa Komisyonu'nun 2 Şubat 2010 tarihli çalışma belgesinde, Lizbon Stratejisi'nin çoklu hedefleri ve eylemleri ile özellikle AB ve ulusal düzey arasında açık olmayan yetki ve sorumluluk dağılımı nedeniyle aşırı karmaşık bir sistem yarattığı belirtilmekte ve orta-dönemli gözden geçirme sonrası 2005 yılında revize edilen Strateji'nin büyüme ve istihdam odaklı olduğu ifade edilmektedir. Yenilenen Lizbon Stratejisi'nin temel enstrümanları; Konsey tarafından 2005 yılında kabul edilen ve 2008 yılında güncellenen "entegre kılavuzlar", üye devletler tarafından üç yıllık dönemler için hazırlanan "Ulusal Reform Programları", Konsey tarafından kabul edilen "ülke-spesifik tavsiyeler", Lizbon Stratejisi'nin Avrupa boyutunun değerlendirilmesine yönelik "Topluluk Lizbon Programı", "Komisyon'un Yıllık İlerleme Raporu" ve üye devletler arasında "soft" koordinasyonun teminine yönelik "açık koordinasyon metodu" olarak sıralanmaktadır.¹⁸

Kısaca Avrupa ekonomi yönetimi açısından, Lizbon Stratejisi'ne ilişkin olarak iki temel hususun altını çizmekte fayda vardır. Birincisi, Maastricht Antlaşması ile öngörülen ve dolayısıyla Antlaşma hükümleri ile düzenlenmiş olmasından dolayı "güçlü koordinasyon süreçleri" olarak da nitelendirilen süreçlerde üye devletler koordine edilmiş ekonomi politikaları uygulamakta zorlanıyor iken, Lizbon Stratejisi kapsamında öngörülen "soft" koordinasyonun etkili olmasını beklemek mümkün gözükmemektedir.¹⁹ Kurallar bağlayıcı olsa bile, etkili bir koordinasyon için, yaptırımlar uygulanabilir, inandırıcı ve meşru olmalıdır. Oysa "soft" koordinasyon mekanizması üye devletlerin uygun politika önlemlerinin alınması için birbirlerine baskı yapmalarını gerektirmekte; ancak üye devletlerin birbirlerine baskı uygulamaya istekli olmadıkları gözlemlenmektedir. Ayrıca "baskı uygulama", açık bir sıradüzenin olduğu sistemlerde etkili olabilir;²⁰ dolayısıyla AB'nin supranasyonal ve intergovernmental

¹⁷ D. Ioannou, M. Ferdinandusse, et.al., **Benchmarking...**, s. 13.

¹⁸ European Commission, **Commission Staff Working Document: Lisbon Strategy evaluation document**, SEC (2010) 114 final, Brussels, 2.2.2010, s.18.

¹⁹ S. Collignon, R. Dehousse, et.al., **The Lisbon strategy...**, s.7.

²⁰ Ibid., s.9.

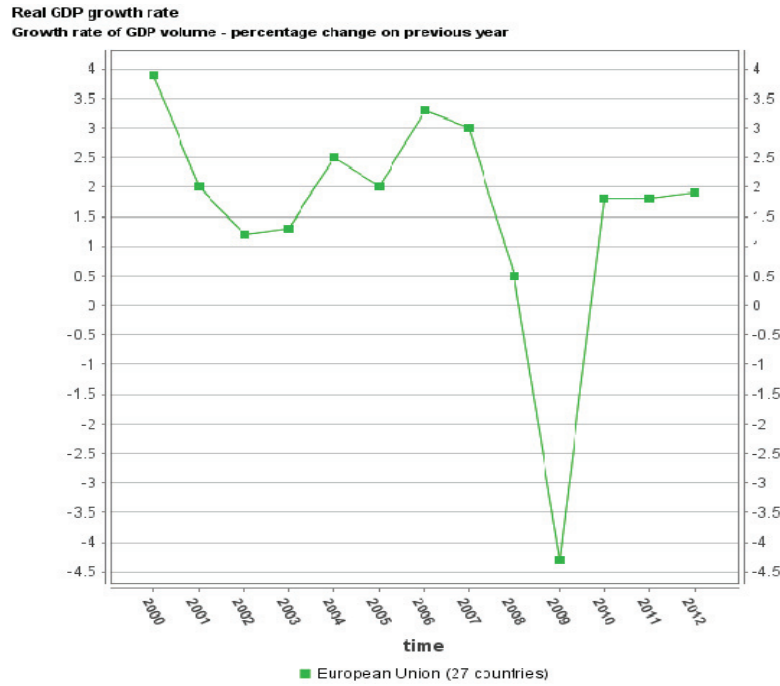
nitelikli kurumları ile üye devletlerin yer aldığı çok aktörlü ve sıradüzenin net olmadığı yönetim sisteminde, “soft” koordinasyonun baskı uygulama yönteminin etkili olması beklenemez. İkinci husus ise, Lizbon Stratejisi’nin çok aktörlü ve çok çeşitli uygulama araçlarını içeren karmaşık niteliğinin, yenilenen Lizbon Stratejisi ile de basitleştirilememiş olmasıdır.

Krizin Etkileri ile Mücadele Sürecinde Avrupa Birliği’ne Üye Devletlerin Ulusal Ekonomi Politikalarının Uyumlaştırılması ve Mali Disiplinin Sağlanması

Küresel Ekonomik Krizin Etkileri İle Mücadele Sürecinde Avrupa Birliği’nde Temel Ekonomik Göstergeler

Küresel ekonomik kriz AB’nin genelinde ekonomik resesyona sebep olmuş; üye ülkelerin gayri safi yurt içi hasıllarındaki artış oranları eksi değerlere düşmüştür. Aşağıdaki grafikte 2000 yılından itibaren, AB’nin gayri safi iç hasılsındaki²¹ değişim gösterilmektedir.

Grafik 1. AB (27) Büyüme Oranı-Bir Önceki Yıla Göre Yüzde Değişim

Kaynak: Eurostat, real GDP growth rate, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (25 Ağustos 2011)

²¹ AB’nin tümü için kullanılan “EU(27) gross domestic product- GDP” kavramının, AB “devlet” niteliğini haiz olmadığından “gayri safi yurtiçi hasıla” olarak değil, “gayri safi iç hasıla” olarak tercüme edilmesinin daha uygun olacağı düşüncesiyle, makalede AB (27) için “gayri safi iç hasıla” kavramı kullanılmıştır.

Ekonomik resesyonun etkisiyle, AB’de işsizlik oranı da hızlı bir şekilde artmış, Mayıs 2009 itibarıyla AB’nin tümünde işsiz sayısı 21.5 milyona çıkmıştır.²² Mayıs 2011’de ise, Eurostat’ın tahminlerine göre, 15.510 milyonu Avro alanında olmak üzere AB’nin tümünde işsiz sayısı 22.378 milyona ulaşmıştır. Haziran 2011 tarihinde AB’nin tümünde % 9.4 olan işsizlik oranı Avro alanında % 9.9’a yükselmiştir.²³ Komisyon’un 2011 ve 2012 yılları için AB’deki işgücü piyasasına ilişkin ekonomik tahminleri de olumlu değildir. Komisyon 2011 yılında istihdam oranında sadece % 0.4’lük, 2012 yılında ise % 0.7’lik bir artış beklemekte, 2012 yılı için işsizlik oranını % 9.1 olarak tahmin etmektedir.²⁴

Aşağıdaki tabloda 2000-2009 döneminde Birliğin tümünde ve Avro alanında işsizlik oranları gösterilmektedir.

Tablo 6. İşsizlik Oranları (%)

Yıllar	AB (27)	Avro Alanı
2000	8.7	8.4
2001	8.5	8.0
2002	8.9	8.4
2003	9.0	8.8
2004	9.1	9.0
2005	8.9	9.0
2006	8.2	8.3
2007	7.1	7.5
2008	7.0	7.5
2009	8.9	9.4

Kaynak: Eurostat, **Tables unemployment rates**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (23 Ağustos 2011)

Küresel ekonomik krizin AB’ye olumsuz etkisi, kamu maliyesine ilişkin rakamlarda da kendisini göstermektedir. AB’nin tümünde 2008 yılında % 2.3 olan bütçe açığının gayri safi iç hasılaya oranı, 2009 yılında % 6.8’e çıkmıştır. Avro alanında bu oran 2009 yılı için % 6.3’dür. Öyle ki, 2009 yılında Yunanistan’da bütçe açığının GSYH’ya oranı %13.6’ya, İrlanda’da %14.3’e kadar yükselmiştir.²⁵ Görüldüğü gibi Avro alanında ve de AB’nin tümünde bütçe açığının gayri safi iç hasılaya oranı, referans değer olan % 3’ü aşmıştır. 2008 yılının sonunda AB’nin tümünde % 61.8 olan kamu borcunun AB gayri safi iç hasılasına oranı 2009 yılı sonunda % 74.0’a çıkmıştır.

²² R. Hijman, **Sharp increase in unemployment in the EU: Impact of economic crisis varies by Member State, gender and age**, eurostat statistics in focus 53/2009.

²³ Eurostat, **Euro area unemployment rate at 9.9.% EU27 at 9.4 %**, 1 August 2011.

²⁴ **Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1927/2006 on establishing the European Globalisation Adjustment Fund**, Brussels, 10.06.2011.

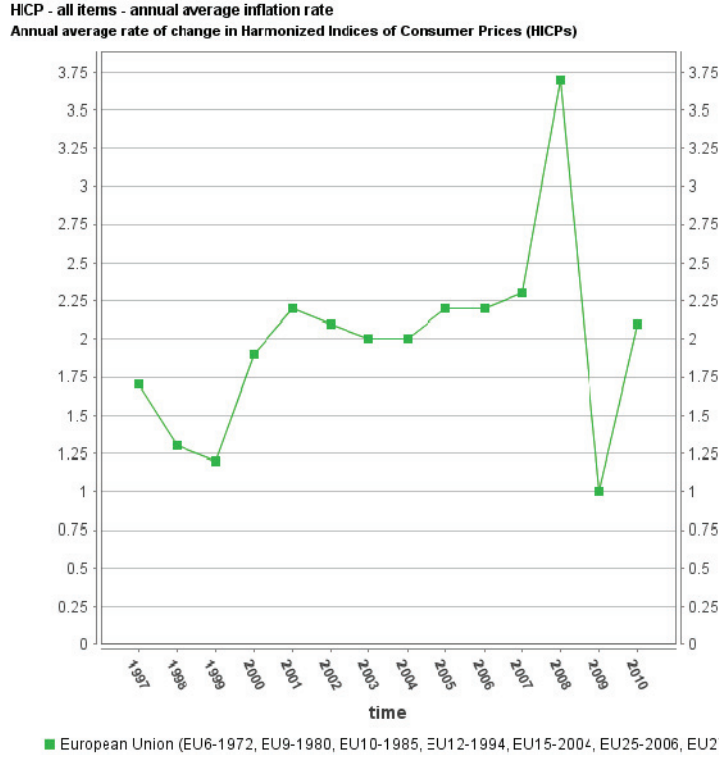
²⁵ V.A. Schmidt, “The European Union’s Eurozone Crisis and What (not) to Do About It”, **Brown Journal of World Affairs**, Cilt 12, Sayı 1, 2010, s. 201.

Avro alanında ise, 2008 yılında % 69.8 olan kamu borcunun gayri safi iç hasılaya oranı, 2009 yılında % 79.2'ye yükselmiştir.²⁶

2010 yılında AB'nin tümünde bütçe açığı azalma eğilimine girse de, kamu borcu artmaya devam etmektedir. 2010 yılında Avro alanında bütçe açığının gayri safi iç hasılaya oranı % 6.0 iken, AB'nin tümünde bu oran % 6.4'dür. Avro alanında kamu borcunun gayri safi iç hasılaya oranı % 85.1'e yükselirken, AB'nin tümünde % 80'e yükselmiştir.²⁷ Dolayısıyla AB'nin genelinde kamu borcunun gayri safi iç hasılaya oranı, % 60 olan referans değerine çıkmıştır.

Aşağıdaki grafikte ise, AB'de yıllık ortalama enflasyon oranının, 1997 yılından itibaren gösterdiği değişim görülmektedir. 2008 yılındaki hızlı artış ve 2009 yılındaki hızlı düşüş ekonomik istikrarsızlığın göstergesi olarak dikkat çekmektedir.

Grafik 2. Yıllık Ortalama Enflasyon Oranı

Kaynak: Eurostat, **Annual average rate of change in Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs)**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (25 Ağustos 2011)

²⁶ Eurostat, **Government finance statistics**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (erişim tarihi 23.08.2011)

²⁷ Eurostat, **Euro area and EU 27 government deficit at 6.0% and 6.4 % of GDP respectively**, 26 April 2011.

Dolayısıyla küresel kriz sonrası AB'nin ekonomik göstergeleri, krizin nedenlerinin önlenmesi kadar sonuçlarının giderilmesine yönelik çabaların da önemini altını çizmektedir. Bir başka deyişle, ekonomik krizin çıkması ve yayılmasını önlemek amacıyla Birlik düzeyinde atılması gereken adımlar kadar, krizin önlenememesi durumunda Birliğin krizin etkileri ile mücadele kapasitesinin güçlendirilmesi de önemlidir.

Avrupa 2020 Stratejisi

Ekonomik krizin etkileri ile mücadele sürecinde üye devletlere destek olmaya ve Birliği gelecek on yıla hazırlamaya yönelik olarak kabul edilen Avrupa 2020 Stratejisi, Lizbon Stratejisi'nin devamı niteliğinde olup, 2005 yılında gözden geçirilen Lizbon Stratejisi'nde olduğu gibi "büyüme" ve "istihdam" odaklı bir stratejidir.

Avrupa 2020 Stratejisi kapsamında 2020 yılına kadar gerçekleştirilmesi gereken hedefler;

- 20-64 yaş grubunun %75'inin istihdam edilmesi,
- AB'nin gayri safi iç hasılasının %3'ünün araştırma ve kalkınmaya ayrılması,
- Sera gazı emisyonunun azaltılması, yenilenebilir enerji kaynakları ile enerji verimliliğinin artırılması için belirlenen 20/20/20 hedefinin tutturulması,
- Okuldan ayrılanların oranının %10'un altına düşürülmesi ve 30-34 yaş grubunun en az %40'ının yüksek öğrenim diploması almasının sağlanması,
- Fakirlik sınırı altında yaşayanların sayısının en az 20 milyon azaltılması olarak belirlenmiştir.²⁸

Avrupa Komisyonu Başkanı Barroso, Birliğin kısa dönemdeki önceliğinin krizi başarılı bir şekilde atlatmak olduğunu belirtmiş, ancak kısa dönemli çözümlerin ötesine geçilerek uzun dönemli hedefler belirlenmesinin önemini vurgulamıştır.²⁹ Bu kapsamda, Avrupa 2020 Stratejisi hedefleri, küresel krizin etkileri ile mücadeleye yönelik kısa dönemli hedefleri değil, Birliğin kriz sonrasındaki uzun dönemli hedeflerini ifade etmektedir.

Avrupa 2020 Stratejisi kapsamında üç temel öncelik belirlenmiş olup; söz konusu öncelikler

- Akıllı büyüme
- Sürdürülebilir büyüme
- Kapsayıcı büyüme şeklinde sıralanmaktadır.³⁰

²⁸ **Europe 2020: A European Strategy for Smart, Sustainable, and Inclusive Growth**, Eufacts, August 2010.

²⁹ **Communication from the Commission: Europe 2020**, COM (2010) 2020 final, Brussels, 3 March 2010.

³⁰ Ibid.

Avrupa 2020 Stratejisi kapsamında “büyüme”ye yapılan vurgu dikkat çekmekte olup; anılan vurgunun nedeni, krizin etkisiyle AB ekonomisinin daralması ile iş gücü piyasasında ve kamu maliyesindeki krizlerle mücadele etmenin, yüksek bir ekonomik büyüme olmaksızın neredeyse imkansız olmasından kaynaklanmaktadır.

Avrupa 2020 Stratejisi “tematik yaklaşım” ve “ülke gözetimi” sütunları üzerine inşa edilmiştir. “Tematik yaklaşım” üye devlet ekonomilerinin karşılıklı bağımlılığı nedeniyle, AB hedeflerinin hem üye devletler düzeyinde hem de Birlik düzeyinde somut eylemler aracılığıyla gözetilmesini ifade etmektedir.³¹

Strateji'nin hedeflerine ulaşmak amacıyla, Birlik düzeyinde kullanılacak enstrümanlar;

-Tek Pazar

-AB bütçesi (bölgesel kalkınma, sosyal ve uyum fonları)

-Dış politika araçları olmak üzere 3 başlık altında toplanmaktadır.³²

Avrupa Komisyonu, Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine ulaşmak amacıyla, öncelikle Tek Pazar kapsamında karşılaşılan sorunların çözülmesi gerektiğini ifade etmektedir. Ekonomik büyümenin ve istihdam yaratımının sağlıklı ve iyi bağlantılı pazarlara dayandığının altını çizen Avrupa Komisyonu, yetersiz birbirine bağlı ağlar, Tek Pazar kurallarının dengesiz uygulanması ve bazı işlemler için 27 farklı kurallar setine kadar uzanan yasal karmaşıklığı, sınır ötesi faaliyetler önündeki engeller ve çözülmesi gereken sorunlar olarak nitelendirmektedir.³³

AB bütçesinin de Avrupa 2020 Stratejisi hedefleri için etkili bir araç olarak kullanılması öngörülmektedir. Bir başka deyişle, üye devletlerin hedeflere ulaşmaya yönelik çabaları Birlik bütçesinden aktarılan kaynak ile desteklenecektir. Zira Avrupa Komisyonu, yaşanan mali krizin Avrupa hükümetleri ve özel sektörün yatırım ve yenilik projelerini finanse etme kapasitesini büyük ölçüde etkilemiş olması nedeniyle, uzun dönemli ekonomik büyüme önceliğinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Avrupa Sosyal Fonu ve Uyum Fonu'na ayrılan kaynağın, AB'nin toplam bütçesinin üçte birinden fazla olduğunun altını çizmektedir.³⁴

Ayrıca, Tek Pazar ve AB bütçesi yanında, AB'nin dış politika araçlarının da Avrupa 2020 Stratejisi hedefleri için bir araç olarak nitelendirilmesi dikkat çekmektedir. AB, Avrupa 2020 Stratejisi ile belirlenen hedefleri, sadece Birlik içinde alınacak önlemlerle ulaşılabilecek hedefler olarak görmemekte, kurallarla düzenlenmiş uluslararası ortamın ekonomik büyüme için önemi nedeniyle, Strateji'nin hedeflerine ulaşılması için geliştirmekte olan ülkelerle stratejik ilişkiler kurmanın gerekli olduğunu

³¹ A. Bongardt, F. Torres, “The Competitiveness Rationale, Sustainable Growth and the Need for Enhanced Economic Coordination, *Intereconomics* 2010/3, s.138.

³² European Commission, **Existing tools for boosting growth and jobs**, <http://ec.europa.eu> (14 Temmuz 2011)

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

düşünmektedir. Gelişmekte olan ülkelerle oluşturulmaya çalışılan stratejik ilişkiler, ortak meselelerin birlikte tartışılması, işbirliğinin teşvik edilmesi ve ikili meselelerin birlikte çözülmesine yöneliktir.³⁵

Üye devletler ise, Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerini kendi ulusal koşullarına uyarlamak suretiyle ulusal hedefler haline dönüştürmektedir. Bu kapsamda üye devletlerin krizden çıkış stratejilerini belirlemeleri ve uygulamalarında, makro ekonomik istikrarlarını sağlamalarında, ulusal sorunlarını tespit etmeleri ve sürdürülebilir büyüme ile istikrarlı bir kamu maliyesine sahip olmalarında üye devletlere yardımcı olabilmek için “ülke raporlama” sistemi uygulanmaktadır.

Avrupa 2020 Stratejisi'nin izlenmesi, ilk dönemi Ocak 2011 tarihinde başlayan Avrupa Dönemi'ne entegre edilmiştir.

Avrupa Komisyonu 23 Kasım 2011 tarihinde, Avrupa Dönemi kapsamında hazırladığı 2012 Yıllık Büyüme Değerlendirmesi ile birlikte Avrupa 2020 Stratejisi İlerleme Raporunu açıklamıştır. Komisyon Avrupa 2020 Stratejisi İlerleme Raporu'nda, üye devletlerin Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine yönelik ilerleyişini hayal kırıcı bulduğunu belirterek, üye devletlerin ulusal hedeflerinin Strateji'nin hedeflerine ulaşılması için yeterli olmadığını altını çizmiştir.³⁶

Avrupa Dönemi

AB'nin kriz öncesi ekonomi yönetiminin temeli, üye devlet ekonomilerinin tespit edilmiş makroekonomik göstergeler referans alınmak suretiyle değerlendirilmesine dayanmaktadır. Oysa, küresel ekonomik krizin üye devletlerin ekonomik performanslarının birbirlerini önemli ölçüde etkilemekte olduğunu göstermesi nedeniyle, AB ekonomi yönetiminin üye devlet ekonomilerinin belirli referans değerler temelinde değerlendirilmesinin ötesine geçecek şekilde geliştirilmesi gerektiği açıkça görülmüştür.

Bu kapsamda Avrupa Komisyonu Başkanı Barroso, üye devletlerin ekonomi politikalarının koordinasyonu için Birliğin birkaç enstrümanı olsa da, yaşanan krizin söz konusu enstrümanların etkin kullanılmadığını ve mevcut yönetim sisteminde bazı boşluklar olduğunu kanıtladığını belirtmektedir.³⁷ Barroso'nun sözlerinin önemi, zaten eleştirilere maruz kalan Avrupa ekonomi yönetiminin eksiksiz olmadığının bizzat Komisyon Başkanı tarafından teyit edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Avrupa Komisyonu üyesi Rehn ise, ulusal bütçelerin Avrupa düzeyinde tutarlı olmaları için maliye politikaları arasında koordinasyonun sağlanmasının ve böylece ulusal politikaların birbirlerinin istikrarını riske sokmamasının önemini altını

³⁵ Ibid.

³⁶ Progress Report on the Europe 2020 Strategy to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions, **Annual Growth Survey 2012**, Brussels, 23.11.2011, COM(2011) 815 final.

³⁷ **EU economic governance: the Commission proposes a reinforced macro-economic, budgetary and structural surveillance**, IP/10/859, Brussels, 30 June 2010.

çizmektedir.³⁸ Bu noktada asıl mesele, herhangi bir üye devletin ekonomik ve mali sorunlarının diğer üye devletlere yansiyarak Birliğin tümüne yayılmasından duyulan kaygıdır. Dolayısıyla Komisyon 12 Mayıs 2010 tarihinde Birlik düzeyinde güçlendirilmiş ekonomik yönetim üzerine önerilerini açıklamıştır. Komisyon'un önerilerinin,

1. İstikrar ve Büyüme Paketi'ne güçlendirilmiş uyum ve daha derin maliye politikası koordinasyonu,
2. Makroekonomik dengesizlikler ile rekabet gücündeki gelişmelerin gözetimi,
3. Avrupa Dönemi
4. Avro alanı üyeleri için kriz yönetimi için sağlam bir çerçeve olmak üzere dört temel unsuru bulunmaktadır.³⁹

Komisyon Haziran 2010 tarihli Bildirisi'nde, ECOFIN'i Komisyon'un önerileri arasında yer alan ve üye devletlerin ulusal bütçelerinin yıllık denetimini öngören Avrupa Dönemi'ni onaylamaya davet etmiştir. ECOFIN'in 7 Eylül 2010 tarihinde gerçekleştirilen toplantısında, AB'nin yeni ekonomi yönetimi yapılanması kapsamında AB üyelerinin ekonomi ve bütçe politikalarının ex-ante koordinasyonunu öngören Avrupa Dönemi onaylanmıştır.⁴⁰

Avrupa Dönemi'nin temel özelliği, üye devletlerin ulusal bütçeleri onaylanmadan önce Birlik düzeyinde yapılan değerlendirmeler ışığında üye devletlere tavsiyelerde bulunulabilmesine imkan tanımasıdır.

Avrupa Dönemi her yıl Komisyon'un Yıllık Büyüme Değerlendirmesi'ni sunmasıyla başlayacaktır. Bahar Zirvesi'nde Yıllık Büyüme Değerlendirmesi temel alınarak, AB'nin karşı karşıya kaldığı temel zorluklar tespit edilecek ve stratejik politikalar konusunda tavsiyelerde bulunulacaktır. Zirve'deki önerileri dikkate alan üye devletler, İstikrar ve Uyum Programları aracılığıyla orta dönemli bütçe stratejileri ile Avrupa 2020 Stratejisi hedefleri kapsamında ulusal hedeflerini, bu hedeflere nasıl ulaşılacağına ve büyüme önündeki engellerin nasıl aşılacağına ilişkin bilgileri içeren Ulusal Reform Programlarını Nisan ayı içinde değerlendirilmek üzere Avrupa Komisyonu'na göndereceklerdir. Komisyon'un değerlendirmesini esas alan Konsey, ülke-spesifik rehberlerini düzenleyecektir. Her yıl Temmuz ayında, üye devletler bir sonraki yılın ulusal bütçesini nihai hale getirmeden önce, Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi konuya ilişkin politika tavsiyelerinde bulunacaktır.⁴¹

³⁸ **Mastering economic interdependence: Commission proposes reinforced economic governance in the EU**, IP/10/561, Brussels, 12 May 2010

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Council of the European Union, Economic and Financial Affairs, **3030th Council meeting**, Brussels, 7 September 2010.

⁴¹ **European semester: a new architecture for the new EU economic governance**, MEMO/11/14, Brussels, 12 January 2011.

2011 yılında başlayan ilk Avrupa Dönemi, Konsey'in Avro alanı ülkelerinin ekonomi politikalarına ilişkin tavsiyeleri ile her bir üye devlet için 2011 Ulusal Reform Programları ve güncellenmiş İstikrar ve Uyum Programlarına ilişkin tavsiyelerini açıklamasıyla Temmuz 2011'de sona ermiştir.⁴²

Aşağıdaki tabloda Avrupa Dönemi uygulamasının aktörleri ve sürecin aşamaları gösterilmektedir.

Tablo 7. Avrupa Dönemi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz
Avrupa Komisyonu	Yıllık Büyüme Değerlendirilmesinin (AGS) Sunulması				NRPs ve CSPs değerlendirilmesi	NRPs ve CSPs temelinde üye devletlere tavsiyelerde bulunulması	
Konsey		AGS'nin tartışılması					Üye devletlere yönelik tavsiyelerin resmen kabul edilmesi
Avrupa Parlamentosu		AGS'nin tartışılması					
Avrupa Konseyi (Zirve)			AB ve üye devletler için reform önceliklerinin onaylanması			Üye devletlere tavsiyelerin tartışılması ve onaylanması	
Üye Devletler				Ulusal Reform Programları (NRPs) ile İstikrar ve Uyum Programlarının (SCPs) Komisyon'a gönderilmesi			

Kaynak: The European Semester: Who does what and when? <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, (1 Ağustos 2011)

⁴² Conclusion of the first European Semester, Council of the European Union, Brussels, 12 July 2011.

Kriz öncesinde üye devletlerin ekonomi politikaları arasındaki koordinasyon farklı tarihlerde ve farklı prosedürler ile gerçekleştirilmeye çalışılırken, Avrupa Dönemi ile farklı prosedürlerin uyumlaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Avrupa Dönemi ile hem Ulusal Reform Programları, hem de İstikrar ve Uyum Programları aynı anda Komisyon'a sunulacak ve programların AB düzeyinde değerlendirilmesi aşamaları da birlikte yürütülecektir.⁴³

Ancak Avrupa Dönemi ekonomi politikaları perspektifinden olduğu kadar siyasi açıdan da eleştiri konusu olmaktadır. Ekonomi ve maliye politikaları açısından yapılacak değerlendirmede asıl mesele, Avrupa Dönemi'nin üye devletlerin ulusal ekonomi ve maliye politikalarının ex-ante koordinasyonunu sağlamakta ne ölçüde etkili olabileceğidir. Çünkü Avrupa Dönemi üye devlet politikaları arasında koordinasyonu sağlamaya yönelik ilk araç değildir; Komisyon Başkanı Barroso'nun altını çizdiği gibi mevcut araçlar etkin kullanılmamıştır ve dolayısıyla Avrupa Dönemi'nin de etkin kullanılmama ihtimali dikkate alınmalıdır. İlk uygulaması henüz Ocak 2011 tarihinde başlayan ve 12 Temmuz 2011 tarihinde sonlandırılan Avrupa Dönemi'nin ne ölçüde etkili olabileceği, üye devletlerin ulusal bütçelerinin hazırlanması ve onay süreçlerinde gözlemlenebilecektir.

Avrupa Dönemi siyasi açıdan değerlendirildiğinde, üye devletlerin maliye politikalarındaki ulusal egemenliklerinin, daha spesifik ifade edilirse ulusal parlamentoların ulusal bütçeler üzerindeki yetkilerinin kısıtlanıp kısıtlanmayacağı tartışma konusu olmaktadır. AB, Avrupa Dönemi'nin, ulusal bütçelerin kendi ulusal parlamentolarındaki onay sürecine etkisi olmadığını ileri sürerek, Avrupa Dönemi ile ulusal parlamentoların egemenliklerine sınır getirilmediğini ifade etmektedir.⁴⁴ Ayrıca, Avrupa Dönemi ile ulusal parlamentoların egemenlik haklarının kısıtlanmadığı gibi, parlamentoların AB meselelerine daha fazla dahil edileceği de ileri sürülmektedir. Zira üye devletlerin Ulusal Reform Programları ile İstikrar ve Uyum Programları'nın, Avrupa Komisyonu'na sunulmadan önce ulusal parlamentolar tarafından tartışılması gerekmektedir.⁴⁵ Ancak Avrupa Dönemi kapsamındaki ekonomik koordinasyonun ex-ante niteliği nedeniyle, Konsey, üye devlet ulusal bütçeleri ulusal parlamentolara sunulmadan önce üye devletlere yönelik tavsiyelerini hazırlıyorsa ve bu tavsiyelerin dikkate alınması bekleniyorsa, ulusal parlamentoların hareket alanının daraldığını ileri sürmek mümkündür.

Avrupa İstikrar Mekanizması

Ekonomik krizin etkileri ile mücadele sürecinde AB'deki en dikkat çekici girişim, Lizbon Antlaşması'nda değişiklik yapılmasını gerektiren sürekli bir kriz mekanizmasının oluşturulmasına karar verilmiş olmasıdır. Söz konusu kararın arkasında yatan nedenler, AB'de etkili bir mali ve makro ekonomik gözetim sistemi sağlansa da,

⁴³ J. Delors, S. Fernandes ve E. Mermet, **The European Semester only a first step**, Notre Europe Policy Brief, No 22, February 2011.

⁴⁴ European semester: a new...

⁴⁵ J. Delors, S. Fernandes ve E. Mermet, **The European...**

kriz riskinin tamamıyla yok edilememesi⁴⁶ ve krizin önlememesi durumunda krizin etkileri ile mücadelede AB'nin rolünün artırılması isteğidir. Dolayısıyla, AB üye devletlerde krizin çıkmasını ve yayılmasını önleyecek tedbirler almakla kalmamalı; krizin önlenememesi durumunda, kriz sonrası alınacak önlemleri içeren düzenlemelere de gitmelidir.

28-29 Ekim 2010 tarihli Avrupa Konseyi'nde Avro alanında mali istikrarın korunmasına yönelik olarak geçici çözümler yerine sürekli bir kriz mekanizmasının oluşturulmasına ihtiyaç duyulduğu hususunda anlaşılan AB devlet ve hükümet başkanları, Avrupa Konseyi Başkanını, konuya ilişkin sınırlı bir Antlaşma değişikliği yapılması amacıyla üye devletler ile istişarede bulunmaya davet etmiştir.

16-17 Aralık 2010 tarihinde gerçekleştirilen Avrupa Konseyi toplantısında ise, Avro alanında mali istikrarın korunması amacıyla Avrupa İstikrar Mekanizması'nın oluşturulması için Lizbon Antlaşması'da değişiklik yapılmasına ve Avrupa İstikrar Mekanizması'nın, Avrupa Finansal İstikrar Fonu ve Avrupa Finansal İstikrar Mekanizması'nın yerini almasına karar verilmiştir. AB'nin her iki kredi aracı ile gözetilen hedef, AB'nin tümünde mali istikrarın korunması olup; Avrupa Finansal İstikrar Mekanizması mali zorluklar içinde bulunan üye devletlere Avrupa Komisyonu aracılığıyla kredi sağlanmasına, Avrupa Finansal İstikrar Fonu ise Avro alanı ülkelerine mali yardım sağlanmasına yöneliktir.⁴⁷

24-25 Mart 2011 tarihlerinde gerçekleştirilen Avrupa Konseyi toplantısında, sürekli bir kriz mekanizmasının oluşturulması amacıyla AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 136. maddesinde değişiklik yapılmasına karar verilmiştir.⁴⁸

AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 136. maddesi;

“1. Konsey, ekonomik ve parasal birliğin düzgün işleyişini temin etmek üzere ve Antlaşmalar'ın ilgili hükümlerine uygun olarak, 126. maddenin 14. paragrafında öngörülen usul hariç, 121 ve 126. maddelerde öngörülenler arasından ilgili usul uyarınca, aşağıdaki amaçlarla, para birimi Avro olan üye devletlere yönelik tedbirler kabul eder;

a) Sözkonusu üye devletlerin bütçe disiplininin koordine edilmesini ve izlenmesini güçlendirmek,

b) Birliğin tamamına yönelik olarak kabul edilen ekonomi politikasına ilişkin yönlendirici ilkelere uygun olmalarını ve izlemeye tabi tutulmalarını sağlamak koşuluyla, ekonomi politikası konusunda, söz konusu üye devletler için yönlendirici ilkeler belirlemek,

⁴⁶ European Central Bank, **The European Stability Mechanism**, Montly Bulletin, July 2011, s.84.

⁴⁷ **The European Financial Stability Facility-About EFSF**, www.efs.europa.eu, (8 Eylül 2011) ve **European Financial Stabilisation Mechanism (EFSM)**, http://ec.europa.eu , (8 Eylül 2011)

⁴⁸ European Council 24/25 March 2011, **Conclusions**, Brussels 20 April 2011.

2. 1. paragrafta öngörülen tedbirler için, oylama sadece para birimi Avro olan üye devletleri temsil eden Konsey üyeleri katılır.

Söz konusu üyelerin nitelikli çoğunluğu, 238. maddenin 3. paragrafının (a) bendine göre belirlenir.” şeklindedir.

Konsey kararı uyarınca, 136. maddeye para birimi Avro olan üye devletlerin istikrar mekanizması oluşturmasına ve anılan mekanizma kapsamında sağlanacak maddi yardımın sıkı koşulluluk prensibine tabi olacağına ilişkin paragraf eklenmiştir.

Konsey’in anılan kararına istinaden Avro alanını oluşturan 17 üye devletin maliye bakanları, 11 Temmuz 2011 tarihinde Avrupa İstikrar Mekanizması’nı kuran Antlaşmayı imzalamışlardır.⁴⁹

Avrupa İstikrar Mekanizması’nı kuran Antlaşma uyarınca; mali yardım sağlanmasına ilişkin süreç, Avrupa İstikrar Mekanizması’na üye devletin, Yönetim Kurulu Başkanına mali yardım talebinde bulunması ile başlayacaktır. Yardım talebini alan Yönetim Kurulu Başkanı, Avrupa Merkez Bankası ile irtibat halinde olacak Avrupa Komisyonu’ndan;

-Avro alanının tümünde mali istikrar için risk mevcudiyetini değerlendirmesini,

-IMF ile birlikte, talepte bulunan mekanizma üyesinin borcunun sürdürülebilirliğine ilişkin titiz bir analiz gerçekleştirmesini,

-Mekanizma üyesinin gerçek finansman ihtiyacını ve gerekli olan özel sektör katılımının özelliklerini değerlendirilmesini isteyecektir.⁵⁰

Gerçekleştirilen değerlendirmeler temelinde, Yönetim Kurulu ilgili üye devlete yardım edilmesine karar verecektir.

Avrupa İstikrar Mekanizması kapsamında, “likidite krizi” ve “ödeme güçlüğü” arasında bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Komisyon ve IMF’in Avrupa Merkez Bankası ile irtibat halinde gerçekleştireceği borç sürdürülebilirlik analizinde, herhangi bir Avro alanı ülkesinde likidite problemi olduğu tespit edilirse, uyum programının hazırlanması koşuluyla anılan ülkeye Avrupa İstikrar Mekanizması aracılığıyla destek sağlanacaktır. Borç sürdürülebilirlik analizinde, üye devletin ödeme güçlüğü içinde olduğu tespit edilirse, IMF uygulamaları ile uyumlu olarak, üye devlet kreditorleri ile kapsamlı bir plan üzerinde müzakere yürütmek zorunda kalacaktır; bu koşullarda da Avro alanı ülkesine Avrupa İstikrar Mekanizması aracılığıyla likidite desteği sağlanabilecektir.⁵¹

Avrupa İstikrar Mekanizması’nın temel özellikleri aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

⁴⁹Treaty establishing the European Stability Mechanism (ESM) signed, <http://ec.europa.eu>, (14 Temmuz 2011)

⁵⁰Ibid.

⁵¹European Stability Mechanism (ESM), Press Release, 1 December 2010.

Tablo 8. Avrupa İstikrar Mekanizması

	Avrupa İstikrar Mekanizması
Yasal/kurumsal form	Hükümetlerarası organizasyon
Sermaye yapısı	80 milyar Avro ödenmiş sermaye ve 620 milyar Avro çağrılabilir sermaye
Borç verme kapasitesi	500 milyar Avro
Enstrümanlar	Krediler, birincil piyasada tahvil alımları
Süre	Temmuz 2013'den itibaren kalıcı bir mekanizma
Avrupa Merkez Bankası katılımı	Borç sürdürülebilirliğinin analizine, program tasarımı ve izlemeye katılım
Ana karar alma organları	Avrogrup/Avrupa İstikrar Mekanizması Yönetim Kurulu, Direktörler Kurulu
Yasal temel Finansman	Antlaşma'nın 136. maddesinde yapılan değişikliğe istinaden hükümetlerarası antlaşma
Koşulluluk	Avrupa Konseyi Kararı (ileride alınacak)

Kaynak: European Central Bank, **The European Stability Mechanism**, Montly Bulletin, July 2011, 75.

Avrupa İstikrar Mekanizması üzerine yürütülen tartışmanın merkezini, Antlaşma değişikliği gerektirmesi nedeniyle, mekanizmanın oluşum süreci oluşturmaktadır; zira Lizbon Antlaşması halihazırda sürekli bir istikrar mekanizması kurulmasına imkan tanıyacak bir hüküm içermemektedir.

Bilindiği gibi, Kurucu Antlaşmalar'da değişiklik yapılması uzun ve zahmetli bir süreci gerektirmektedir. Ancak belirli alanlarda Antlaşmalar'da değişiklik yapmayı kolaylaştırmaya yönelik olarak Lizbon Antlaşması'nda "olağan değiştirme usulü" ve "basitleştirilmiş değiştirme usulleri" ayırımına gidildiği görülmektedir. "Basitleştirilmiş değiştirme usulleri", Avrupa Birliği Antlaşması'nın 48. maddesinde düzenlenmiş olup, söz konusu madde;

"Bir üye devlet hükümeti, Avrupa Parlamentosu veya Komisyon, AB'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın, Birliğin politikaları ve iç eylemlerine ilişkin Üçüncü Kısımda yer alan hükümlerin tümünün veya bir kısmının değiştirilmesi için Avrupa Birliği Zirvesi'ne öneriler sunabilir.

Avrupa Birliği Zirvesi, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın Üçüncü Kısımda yer alan hükümlerin tümünü veya bir kısmını değiştiren bir karar kabul edebilir. Avrupa Birliği Zirvesi, Avrupa Parlamentosu'na ve Komisyon'a ve parasal alanda kurumsal değişikliklerin söz konusu olması halinde Avrupa Merkez Bankası'na danıştıktan sonra, oybirliğiyle hareket eder. Bu karar, üye devletler tarafından kendi anayasal kurallarına uygun olarak onaylanmadan yürürlüğe girmez..." şeklindedir.

Avrupa İstikrar Mekanizması'nın oluşturulması Lizbon Antlaşması'nda değişiklik gerektirmekte olduğundan, söz konusu değişikliğin Lizbon Antlaşması ile düzenlenmiş olan "basitleştirilmiş değiştirme usulleri" kapsamında gerçekleştirilmesi öngörülmüştür ancak, Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinin üzerinden henüz iki yılı aşkın bir süre geçmişken, İstikrar Mekanizması'nın kurulması amacıyla Antlaşma'da değişiklik yapılması, Lizbon Antlaşması ile öngörülen "basitleştirilmiş değiştirme usulleri"ne gelecekte sıklıkla başvurulacağı izlenimi yaratmış olması açısından dikkat çekmektedir.

Mali Antlaşma ve Altılı Paket

Küresel ekonomik krizi müteakip Avro alanında yaşanan borç krizi, AB'ye üye devletlerde mali disiplinin etkili şekilde sağlanamadığını ve mali disiplinin sağlanması amacıyla daha sıkı kurallar ile daha etkili yaptırım mekanizmasının benimsenmesi gerektiğini göstermiştir. Ancak daha sıkı kurallar ile kurallara riayet etmeyenler için daha sert yaptırımların uygulanması nasıl sağlanacaktır? Bu sorunun akla ilk gelen yanıtı, Lizbon Antlaşması'nın aşırı bütçe açığı prosedürünü düzenleyen ve bütçe açığını gidermek için Konsey tavsiyelerini uygulamaya koymamakta direnen üye devletlere uygulanacak yaptırımları sıralayan 126. maddesinin, daha sert kurallar ile yaptırımları içerecek şekilde değiştirilmesidir. Lizbon Antlaşması'nın 126. maddesinin değiştirilmesi için, Lizbon Antlaşması'nda öngörülen "olağan değiştirme usulü" ve "basitleştirilmiş değiştirme usulleri" ayrımı kapsamında, Avrupa İstikrar Mekanizması'nın oluşturulmasında izlenen yöntem gibi, "basitleştirilmiş değiştirme usulleri" kullanılsa bile, Zirve'nin oybirliği ile aldığı kararın tüm üye devletler tarafından kendi anayasal kurallarına uygun olarak onaylanması gerekmektedir. Dolayısıyla, Antlaşma değişikliği sadece Avro alanı ülkelerine yönelik olsa bile, Avro alanına dahil olsun veya olmasın Birliğin herhangi bir üyesinin itirazı Antlaşma değişikliğine engel olabilmektedir. Bu nedenle, mali disiplinin güçlendirilmesi amacıyla daha sıkı kurallar ve daha etkili yaptırım mekanizması için Lizbon Antlaşması'nda değişiklik yapılması önerisine Birleşik Krallık'ın itiraz etmesi, Antlaşma'da bu amaçla değişiklik yapılmasına engel teşkil etmiştir. Bu koşullarda, üye devletlerde mali disiplinin güçlendirilmesi ve etkin bir yaptırım mekanizması oluşturulması amacıyla başvuru yolu, Birlik çerçevesi dışında uluslararası bir antlaşma niteliğindeki Mali Antlaşma'nın hazırlanması olmuştur.⁵²

30 Ocak 2012 tarihinde gerçekleştirilen gayriresmi Zirve'de, kısaca Mali Antlaşma olarak bilinen "Ekonomik ve Parasal Birlik İçin İstikrar, Koordinasyon ve Yönetişim Antlaşması"na son şekli verilmiş, Antlaşma 2 Mart 2012 tarihinde Birleşik Krallık ve Çek Cumhuriyeti hariç 25 üye devlet tarafından imzalanmıştır. Mali Antlaşma'nın Avro alanına dahil 12 devlet tarafından onaylanması halinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

⁵² D. Yiğit, "Avro Alanı İçin Yeni Bir Antlaşma", **Stratejik Düşünce**, Cilt 3, Sayı 26, 2012, s.72-78.

Mali Antlaşma'nın en dikkat çeken özelliği, antlaşmaya taraf devletlerin, denk bütçe kuralını, mali antlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren en az bir yıl içinde, tercihen anayasal düzeyde, ulusal hukuk sistemlerine aktarmasını gerektirmesidir. Denk bütçe kuralını, öngörülen süre içinde ulusal hukuk sistemlerine aktarmayan devletler Adalet Divanı'nın yargısına maruz kalacak; Adalet Divanı'nın ilgili devlete yönelik bağlayıcı kararı uygulanmaz ise, üye devlete GSYH'nın % 0.1'ine kadar para cezası verilebilecektir. Anılan para cezası, ilgili üye devlet Avro alanında ise Avrupa İstikrar Mekanizması'na, devlet Avro alanı dışında ise AB bütçesine aktarılacaktır. Ayrıca, Maastricht Antlaşması ve İstikrar ve Büyüme Pakti kapsamında düzenlenen aşırı bütçe açığı prosedürünün otomatik olarak uygulanması öngörülmektedir; bir başka deyişle Antlaşma'ya taraf devletlerde bütçe açığı referans değeri aşarsa, Komisyon'un tavsiyesi üzerine, Konsey'de aksine bir karar alınmadıkça aşırı bütçe açığı prosedürü uygulanacaktır.⁵³

Mali Antlaşma ile taraf devletlerin kamu borçlanma planlarını Avrupa Komisyonu ve Konsey'e sunması ve önemli ekonomik reformlarını gerçekleştirmeden önce Antlaşma'ya taraf diğer devletler ve AB kurumları ile görüş alışverişinde bulunması öngörülmektedir. Böylelikle, Mali Antlaşma'ya taraf devletler ve AB kurumları arasında koordinasyon mekanizması oluşturulmuş olmaktadır. Avrupa Parlamentosu da, Mali Antlaşma ile öngörülen sistemin bir aktörü haline gelmiştir; zira Avro alanında gerçekleştirilen toplantıların raporları Avrupa Parlamentosu'na sunulacak ve Parlamento Başkanı Avro alanı zirvelerine davet edilebilecektir. Dolayısıyla, AB'de mali disiplinin güçlendirilmesi ve daha etkili yaptırım mekanizması uygulanabilmesi amacıyla Lizbon Antlaşması'nda değişiklik yapılması önerisinin Birleşik Krallık'ın itirazı ile karşılaşması neticesinde, Birlik çerçevesi dışında imzalan Mali Antlaşma ile Birlik kurumlarına rol verildiği görülmektedir.

Mali Antlaşma'nın Birlik çerçevesi dışında hükümetlerarası bir antlaşma niteliğinde oluşu, AB'ye üye devletlerde mali disiplinin güçlendirilmesi amacıyla ulusal maliye politikalarının gözetimine yönelik olarak AB hukuku kapsamında önlem alınmadığı sonucunun çıkarılmasına neden olmamalıdır; zira Avro alanındaki borç krizinin etkisiyle yeniden şekillendirilmeye çalışılan AB ekonomi yönetiminde üye devletlerin ekonomi ve maliye politikalarının gözetimini güçlendirmeye yönelik olarak Altılı Paket (Six-Pack) olarak bilinen beş tüzük ve bir direktiften oluşan kurallar seti 13 Aralık 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Altılı paket uyarınca, İstikrar ve Büyüme Pakti'nin önleyici kısmını güçlendirmek amacıyla, "harcama kuralı" getirilmiş olup; "harcama kuralı" uyarınca harcamalardaki artışın potansiyel büyüme oranını geçmemesi gerekmektedir. Üye devletin bütçe açığının GSYH'ya oranı referans değer olan %3'ün altında olsa dahi, kamu borcunun GSYH'ya oranı referans değer olan % 60'ı aşarsa, aşırı bütçe açığı prosedürü uygulanacaktır. Bu nedenle, üye devletlerde bütçe açığının GSYH'ya oranının % 60'ın altına düşürülmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Altılı Paket'te, Mali

⁵³ **The Fiscal Compact ready to be signed**, <http://www.european-council.europa.eu>, (31 Ocak 2012)

Antlaşma'da olduğu gibi “ters oylama mekanizması” öngörülmektedir; dolayısıyla kurallara riayet etmeyen üye devletler için Komisyon'un yaptırım teklifi Konsey tarafından nitelikli çoğunlukla alınan karar uyarınca reddedilmemiş ise, Komisyon'un yaptırım teklifi kabul edilmiş sayılacaktır.⁵⁴

Altılı Paket'te en fazla dikkat çeken husus, aşırı bütçe açığı prosedürüne benzer şekilde, aşırı dengesizlik prosedürünün düzenlenmiş olmasıdır. Aşırı dengesizlik prosedürünün amacı, üye devletlerin makroekonomik koşullarının Komisyon tarafından izlenmesi suretiyle, riskli ekonomik gelişmelerin tespit edilmesi ve geçikmeksizin düzeltilmesidir. Bu kapsamda başlatılan gözetim sürecinde üye ülkelerin makroekonomik koşullarını değerlendiren Komisyon, 14 Şubat 2012 tarihinde ilk kez Uyarı Mekanizması Raporu'nu açıklamıştır. Komisyon raporda, 12 üye devletin makroekonomik koşullarının daha ayrıntılı analiz edilmesinin gerektiğini belirtmiş, bir bakıma riskli gördüğü ekonomileri listelemiştir.

Aşırı dengesizlik prosedürü kapsamında, Komisyon herhangi bir üye devlette makroekonomik dengesizliğin olabileceğini düşündüğünde, ilgili üye devlete dengesizliğin oluşmasını önlemesi ya da mevcut dengesizliği düzeltmesi için öneride bulunacaktır. Makroekonomik dengesizlik şiddetli ya da Ekonomik ve Parasal Birliğin işleyişini tehlikeye atabilecek mahiyette ise, Komisyon ilgili devletin aşırı dengesizlik prosedürüne konu olması için Konsey'e tavsiyede bulunabilecektir. Konsey, Komisyon'un tavsiyesini kabul ettiğinde, hakkında aşırı dengesizlik prosedürü başlatılan devlet ekonomik dengesizliklerin giderilmesi amacıyla alacağı önlemleri içeren düzeltici eylem planını Konsey'e sunmakla yükümlüdür. Düzeltici önlemleri almakta başarısız olan devlet, maddi yaptırımlara maruz kalabilecektir.⁵⁵

Sonuç

Küresel ekonomik kriz AB'ye üye devletlerin ekonomisini ciddi ölçüde olumsuz etkilerken, AB'nin ekonomi yönetiminin zayıflıklarının da açıkça görülmesini sağlamış ve Birlik ekonomi yönetiminin nasıl güçlendirilebileceği üzerine mevcut olan tartışmaları yoğunlaştırmıştır. Tartışmaların başlıca iki düzeyde yürütülmekte olduğu görülmektedir. Birincisi, AB'ye üye devletlerin ekonomi ve maliye politikalarının koordinasyonu ve uyumunun daha etkin hale getirilebilmesi için nasıl bir ekonomi yönetiminin oluşturulabileceği konusu üzerine yürütülen tartışmadır ki, burada eleştiriler Birliğin mevcut ekonomi yönetiminin zayıflıklarına yöneltilmektedir. İkincisi, ekonomik krizin önlenememesi durumunda krizin etkileri ile mücadelede alınabilecek önlemlerin neler olduğuna ilişkin tartışmadır ve bu tartışma, 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nda değişikliğe gidilmesine sebebiyet verecek kadar önemli olmuştur.

⁵⁴ EU Economic Governance “Six-Pack” enters into force, MEMO/11/898, Brussels, 12 December 2011.

⁵⁵ First Alert Mechanism Report on macroeconomic imbalances in Member States, MEMO/12/104, Brussels, 14 February 2012.

Kriz öncesi AB'ye üye devletlerin ekonomi politikaları arasında koordinasyonun ve mali disiplinin sağlanması amacıyla Maastricht Antlaşması ile oluşturulan AB ekonomi yönetimi çerçevesi, "kapsamlı ekonomi politika ilkeleri", "çok taraflı gözetim" ve "aşırı bütçe açığı prosedürü" olmak üzere az sayıda prosedür ile şekillendirilmiş olsa da; prosedürler kapsamındaki koordinasyon araçlarının ve supranasyonel ile intergovernmental nitelikli aktörlerin prosedürlere dahil olmaları sonucunda, aktörlerin sayıca fazla olmasına bağlı olarak karmaşık bir yönetim şeklini almıştır. Maastricht Antlaşması sonrası İstikrar ve Büyüme Paketi ile Lizbon Stratejisi Birliğin mevcut ekonomi yönetimine dahil edilmiş, ancak Lizbon Stratejisi ile "açık koordinasyon yöntemi"nin tanıtılmış olması ve "soft" koordinasyon uygulaması, Birlik düzeyinde ekonomi yönetiminin karmaşık olduğu yönündeki iddiaları daha da güçlendirmiştir. Diğer taraftan, Maastricht Antlaşması ile öngörülen ve dolayısıyla Antlaşma hükümleri ile düzenlenmiş olmasından dolayı "güçlü koordinasyon süreçleri" olarak da nitelendirilen süreçlerde bile üye devletlerin koordine edilmiş ekonomi politikaları uygulamakta zorlandıkları gözlemlenirken, üye devletlerin uygun politika önlemlerini almalarını sağlamak amacıyla birbirlerine baskı uygulamasını öngören "soft" koordinasyonun etkili olmasını beklemek mümkün gözükmemektedir.

Dolayısıyla üye devletlerde mali disiplinin sağlanmasında ve ulusal ekonomi ve maliye politikaları arasında koordinasyonun temininde etkin olamadığı gözlemlenen AB ekonomi yönetimi, küresel ekonomik kriz ve Avro alanındaki borç krizinin etkisiyle gözden geçirilirken, AB ekonomi yönetiminin güçlendirilmesi amacıyla yeni önlemler alınmıştır. Birlik için uzun vadeli ekonomik hedefleri belirlemek, ulusal ekonomi politikalarının koordinasyonunda ve mali disiplinin sağlanmasında gözetimi ve etkinliği artırabilmek amacıyla Avrupa 2020 Stratejisi ile Avrupa Dönemi uygulaması benimsenmiş; Altılı Paket olarak bilinen beş tüzük ve bir direktiften oluşan kurallar seti 13 Aralık 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Birlik çerçevesi dışında, Birleşik Krallık ve Çek Cumhuriyeti hariç 25 üye devlet tarafından Mali Antlaşma imzalanmış olup; Mali Antlaşma ile, taraf devletlerde mali disiplinin sağlanması amacıyla daha sıkı kurallar ve kurallara uymayan taraf devletler için daha etkili yaptırım mekanizması öngörülmektedir.

Diğer taraftan, etkin bir makroekonomik ve mali gözetim sistemine rağmen kriz ihtimalinin tamamen bertaraf edilemeyeceği gerekçesiyle, kriz durumunda yardıma ihtiyaç duyan Avro alanı ülkelerine yardım amacıyla Avrupa İstikrar Mekanizması'nın oluşturulmasına karar verilmiştir.

Dolayısıyla küresel ekonomik kriz sonrası Avrupa ekonomi yönetiminin, mali disiplini güçlendirmek ve ulusal ekonomi ve maliye politikaları arasında koordinasyonu sağlamak suretiyle kriz önlemeye; krizin önlenememesi durumunda ise, krizin etkileri ile mücadeleye yönelik olarak şekillendirilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir.

Krizin etkisiyle yeniden şekillendirilen Avrupa ekonomi yönetiminde, Avrupa Dönemi kapsamında düzenli olarak Komisyon tarafından hazırlanması öngörülen Yıllık Büyüme Değerlendirmeleri, Avrupa 2020 Stratejisi İlerleme Raporları ve özellikle Altılı Paket kapsamında makroekonomik dengesizliklerin tespitine yönelik Uyarı

Mekanizması Raporları ile aşırı dengesizlik prosedürünün, Birlik içinde mali disiplinin sağlanması ve ulusal ekonomi ve maliye politikaları arasında koordinasyonun temini açısından etkili olması beklenebilir. Ayrıca, Birlik çerçevesi dışında uluslararası antlaşma niteliğinde olan Mali Antlaşma, Antlaşma'ya taraf devletlerin tümü Birlik üyesi olduğuna göre, özellikle denk bütçe kuralının, tercihen anayasal düzeyde ulusal hukuk sistemlerine aktarılmasını gerektirdiğinden, Birlik içinde mali disiplinin güçlendirilmesinde etkili olabilecektir.

Ancak, AB'nin yeni ekonomi yönetimine ilişkin olarak altı çizilmesi gereken husus, üye devletlerde mali disiplinin sağlanması amacıyla daha sıkı kurallar ile daha etkili yaptırım mekanizmasının benimsenmesi ile birlikte, öngörülen yaptırım mekanizmasının etkili şekilde uygulanması gerektiridir; zira aşırı bütçe açığı prosedüründe görüldüğü gibi, kurallara riayet etmeyen üye devletler için öngörülen yaptırım mekanizması işletilemiyorsa, yaptırım mekanizmasının öngörülüyor olması üye devletlerde mali disiplinin sağlanması için yeterli olmamaktadır.

Kaynakça

- P.C. Afentiu, "Convergence, the Maastricht Criteria, and Their Benefits", **The Brown Journal of World Affairs**, Cilt 7, Sayı 1, 2000, s.245-254.
- A. Bongardt, F. Torres, "The Competitiveness Rationale, Sustainable Growth and the Need for Enhanced Economic Coordination", **Intereconomics** 2010/3.
- A.L. Bovenberg, A.H.M. De Jong, "The Road to Economic and Monetary Union", **KYKLOS**, 50, 1997, s.83-109.
- S. Collignon, R. Dehousse, et.al., **The Lisbon strategy and the open method of coordination**, Notre Europe Policy Paper No.12, 2005.
- S. Collignon, "Is Europe going far enough? Reflections on the Stability and Growth Pact, the Lisbon Strategy and the EU's economic governance", **European Political Economy Review**, Cilt 1, Sayı 2, s. 222-247.
- Communication from the Commission: Europe 2020**, COM (2010) 2020 final, Brussels, 3 March 2010.
- Council Regulation** No.1466/97 of 7 July 1997 on the strengthening of the surveillance of budgetary positions and the surveillance and co-ordination of economic policies, OJ 1997, L 209/1
- Council Regulation** No.1467/97 on speeding up and clarifying the implementation of the excessive deficit procedure, OJ L 209/6.
- Council of the European Union, Economic and Financial Affairs, **3030th Council meeting**, Brussels, 7 September 2010.
- Council reaches agreement on measures to strengthen economic governance, 7691/11, Brussels 15 March 2011.

- Conclusion of the first European Semester**, Council of the European Union, Brussels, 12 July 2011.
- Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union**, Official Journal C 83 of 30.3.2010
- P. De Grauwe, **The Economics of Monetary Integration**, Oxford: Oxford University Press, 1992.
- J. Delors, S. Fernandes ve E. Mermet, **The European Semester only a first step**, Notre Europe Policy Brief, No 22, February 2011.
- ECFIN, **Stability and Convergence Programmes**, 2009, http://ec.europa.eu/economy_finance, (12 Ağustos 2011)
- European Commission, Economic and Financial Affairs, **Excessive deficit procedure**, http://ec.europa.eu/economy_finance, (20 Ekim 2011)
- Economic governance package explained**, European Parliament, economic and monetary affairs, 28.09.2011, www.europarl.europa.eu
- Europe 2020: A European Strategy for Smart, Sustainable, and Inclusive Growth**, Eufacts, August 2010.
- European Central Bank, **The European Stability Mechanism**, Montly Bulletin, July 2011
- European Commission, **Commission Staff Working Document: Lisbon Strategy evaluation document**, SEC (2010) 114 final, Brussels, 2.2.2010.
- European Council 24/25 March 2011, **Conclusions**, Brussels 20 April 2011.
- European Council Decision of 25 March 2011 amending Article 136 of the Treaty on the Functioning of the European Union with regard to a stability mechanism for Member States whose currency is the Euro**, 2011/199/EU
- EU economic governance: the Commission proposes a reinforced macro-economic, budgetary and structural surveillance**, IP/10/859, Brussels, 30 June 2010.
- EU Economic Governance “Six-Pack” enters into force**, MEMO/11/898, Brussels, 12 December 2011.
- European Commission, **Early warning mechanism and policy advice**, 2009, http://ec.europa.eu/economy_finance (12 Ağustos 2011)
- European Commission, **Flagship Initiatives**, <http://ec.europa.eu> (14 Ağustos 2011)
- European Commission, **Smart growth**, <http://ec.europa.eu>. (14 Temmuz 2011)
- European Commission, **Inclusive Growth-a high-employment economy delivering economic, social and territorial cohesion**, <http://ec.europa.eu> (14 Temmuz 2011)
- European Commission, **Existing tools for boosting growth and jobs**, <http://ec.europa.eu> (14 Temmuz 2011)

European Commission, **Sustainable growth- for a resource efficient, greener and more competitive economy**, <http://ec.europa.eu> (14 Temmuz 2011)

European semester: a new architecture for the new EU economic governance, MEMO/11/14, Brussels, 12 January 2011.

European Financial Stabilisation Mechanism (EFSM), <http://ec.europa.eu>, (8 Eylül 2011)

European Stability Mechanism(ESM), Press Release, 1 December 2010.

Eurostat, **Growth rate of GDP volume-percentage change on previous year**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (15 Ağustos)

Eurostat, **real GDP growth rate**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, (25 Ağustos 2011)

Eurostat, **Euro area and EU 27 GDP up by 0.2 %, + 1.7 % in both zones compared with second quarter of 2010**, 16 August 2011.

Eurostat, **Euro area unemployment rate at 9.9.% EU27 at 9.4 %**, 1 August 2011.

Eurostat, **Tables unemployment rates**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (23 Ağustos 2011)

Eurostat, **Euro area and EU 27 government deficit at 6.0% and 6.4 % of GDP respectively**, 26 April 2011.

Eurostat, **Government finance statistics**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (23 Ağustos 2011)

Eurostat, **Annual average rate of change in Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs)**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (25 Ağustos 2011)

Eurozone stability mechanism should be part of the EU, says Constitutional Affairs Committee <http://welcomeurope.com>, (2 Ağustos 2011)

First Alert Mechanism Report on macroeconomic imbalances in Member States, MEMO/12/104, Brussels, 14 February 2012.

D. Gros, N. Thygesen, **European Monetary Integration From the European Monetary System to European Monetary Union**, Londra:Longman, 1992.

M. Heipertz, A. Verdun, “The dog that would never bite? What we can learn from the origins of the Stability and Growth Pact”, **Journal of European Public Policy**, Cilt 11, Sayı 5, 2004, s.765-780.

R. Hijman, **Sharp increase in unemployment in the EU:Impact of economic crisis varies by Member State, gender and age**, eurostat statistics in focus 53/2009.

D. Ioannou, M. Ferdinandusse, et.al., **Benchmarking The Lisbon Strategy**, European Central Bank, Occasional Paper Series, No 85, June 2008.

O. Issing, **The Stability and Growth Pact:The appropriate fiscal framework for EMU**, International Economics and Economic Policy, Springer-Verlag 2004.

Mastering economic interdependence: Commission proposes reinforced economic governance in the EU, IP/10/561, Brussels, 12 May 2010.

J.E. McKay, "Evaluating the EMU Criteria: Theoretical Constructs, Member Compliance and Empirical Testing", **KYKLOS**, 50, 1997, s.63-82.

Progress Report on the Europe 2020 Strategy to the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions, **Annual Growth Survey 2012**, Brussels, 23.11.2011, COM(2011) 815 final.

Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No 1927/2006 on establishing the European Globalisation Adjustment Fund, Brussels, 10.06.2011.

Protocol on the excessive deficit procedure, **Treaty on European Union**, Official Journal, C 191, 29 July 1992.

Resolution of the European Council on the Stability and Growth Pact, OJ 1997, C 236/1,

V.A. Schmidt, "The European Union's Eurozone Crisis and What (not) to Do About It", **Brown Journal of World Affairs**, Cilt 12, Sayı 1, 2010, s. 199-213.

Statement by the Eurogroup, 28 November 2010, <http://europa.eu>, (18 Temmuz 2011)

The European Semester: Who does what and when?, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, (1 Ağustos 2011)

The European Financial Stability Facility-About EFSF, www.efsf.europa.eu, (8 Eylül 2011)

The Fiscal Compact ready to be signed, <http://www.european-council.europa.eu>, (31 Ocak 2012)

Treaty on European Union, Official Journal C 191 of 29 July 1992

Treaty establishing the European Stability Mechanism (ESM) signed, <http://ec.europa.eu>, (14 Temmuz 2011)

J. Von Hagen, S. Mundschenk, "Fiscal and Monetary Policy Coordination in EMU", **International Journal of Finance and Economics**, Cilt 8, 2003, s.279-295.

D. Yiğit, "Avro Alanı İçin Yeni Bir Antlaşma", **Stratejik Düşünce**, Cilt 3, Sayı 26, 2012, s.72-78.